

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

IV РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 66

София, петък, 27 март

1931 г.

69. заседание

Четвъртък, 26 март 1931 година

(Открито от председателя Н. Найденов в 15 ч. 50 м.)

Председателът: (Звъни) Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Ваев Христо, Бояджийски Илия, Вълчов Вълчо Даскалов, Гавалюгов Йордан, Георгиев Павел, Георгиев Стойчо, Колев Еню, Кулишев Георги, Маджаров Михаил, Моллов Янаки, Орошак д-р Хараламби, Петков Петко, Пъчев Георги, Сакъзов Янко, Тончев Желю, Узунов Ангел, Христов Димитър, Ченгелиев Антон, Юртов Георги, Янговозов Теню, Янев Димитър и п. Янчев Иван)

Съобщавам на Събранието, че председателството е решило отпусък на следните народни представители:

На г. Васил Драганов — 2 дена;
 На г. Георги Данков — 4 дни;
 На г. Димитър Грънчаров — 2 дена;
 На г. х. Георги х. Петков — 5 дни;
 На г. Стефан Бояджиев — 1 ден;
 На г. Трифун Ерменков — 4 дни;
 На г. Добри Даскалов — 2 дена;
 На г. Георги Губидълников — 5 дни;
 На г. Момчо Дочев — 3 дни;
 На г. Панайот Данчев — 1 ден;
 На г. Димитър Иванов II — 1 ден;
 На г. Иван Ингелизов — 1 ден;
 На г. Иван Кулев — 1 ден;
 На г. д-р Борис Николов — 1 ден;
 На г. Стойчо Мошанов — 1 ден;
 На г. Милан Момчилов — 3 дни;
 На г. Васил Митев — 1 ден;
 На г. д-р Тодор Кулев — 1 ден;
 На г. Продан Попов — 1 ден;
 На г. Александър Пиронков — 1 ден;
 На г. Иван х. Николов — 2 дена;
 На г. Иван Петров — 1 ден;
 На г. Кара Али Мустафов — 1 ден;
 На г. Тето Кръстев — 1 ден;
 На г. Панайот Тинчев Калчев — 1 ден и
 На г. Стришимир Георгиев — 1 ден.

Следва да се разреши отпусък от Събранието на следните народни представители, понеже сж се ползували вече сж по 20-дневен такъв, а именно:

На г. Марин Шиваров — 2 дена;
 На г. Владимир Димитров — 6 дни;
 На г. Драгомир Апостолов — 5 дни;
 На г. Тончо Мечкарски — 2 дена;
 На г. Борис Ецов — 7 дни;
 На г. Добри Димитров — 5 дни и
 На г. Петър Минов — 1 ден.

Които сж съгласни да им се разреши исканият отпусък, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавам на Събранието, че е постъпило питане от народния представител г. Христо Калайджиев към председателя на Народното събрание — относно осуетено му от властта публично събрание в гр. Сливен.

Съобщавам на Събранието, че сж постъпили следните законопроекти и предложения:

От Министерството на финансит — законопроект за бюджета на българскит държавни желъзници и пристанища. (Вж. прил. Т. I, № 110)

От Министерството на търговията, промишлеността и труда — законопроект за допълнение на закона за протстъпване от районния земледълски кооперативен синдикатъ „Общъ подемъ“, в гр. Провадия, върху държавата правото за експлоатация на вѣчни времена каменосолнитъ обекти, принадлежащи на сжщия синдикатъ. (Вж. прил. Т. I, № 111)

От Министерството на финансит — предложение за облагане сж вносно мито 5% върху добитата при продажбата имъ цена и освобождаване от всѣкакви други данѣци, такси и берии стоки, извадени от потъналия италиански параходъ „Кампиолио“. (Вж. прил. Т. I, № 112)

От Министерството на желъзниците, пошитъ и телеграфитъ — предложение за одобрение международната въздухоплавателна конвенция отъ 13 октомври 1919 г., протокола отъ 15 юний 1929 г. за измѣнение на чл. чл. 3, 5, 7, 15, 34, 41 и 42 отъ сжщата и протокола отъ 11 декември 1929 г. за измѣнение на чл. чл. 34 и 40 отъ сжщата. (Вж. прил. Т. I, № 113)

Отъ сжщото министерство — предложение за одобрение на договора, сключенъ въз основа на чл. 12 отъ закона за въздухоплаването между министра на желъзниците, пошитъ и телеграфитъ, действащъ отъ името и за смѣтка на българската държава, и „Deutsche Lufthansa, A. G.“, за отдаване на експлоатация въздушнитъ линии Драгоманъ — София — Пловдив — Свиленградъ като частъ презъ българска територия на линията Берлинъ — Бѣлградъ — София — Цариградъ и частъта надъ българска територия отъ въздушната линия София — Солунъ. (Вж. прил. Т. I, № 114)

Тия законопроекти и предложения ще бждатъ раздадени на г. г. народнитъ представители и поставени на дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ разглеждане първата точка отъ дневния редъ: докладъ на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходитъ по Министерството на външитъ работи и на изповѣданията — Българска православна църква — за 1931/1932 финансова година.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. ст): (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т Ъ“

за разходитъ по Министерството на външитъ работи и на изповѣданията — Българска православна църква — за 1931/1932 финансова година.“

Председателът: Които приематъ заглавието на бюджетопроекта, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. ст): (Чете)

* За текста на бюджетопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 82.

„Отдѣлъ II.

Българска православна църква.

Глава I.

Заплати на личния състав“.

Председателят: Които приемат прочетеното заглавие, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 1 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателят: Думата има народниятъ представителъ г. Димитъръ п. Пандовъ.

Д. п. Пандовъ (мак): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Пѣмъ вече лебедовата си пѣсенъ — поне за себе си мога да кажа това, защото не съмъ народенъ представител отъ кариерата. Лебедовата пѣсенъ е тѣжна, но искрена, излизаща отъ глѣбинитѣ на наболѣла душа и изъ гнѣнитѣ на изстрадало сърце. Моята пѣсенъ, моята речъ ще е тѣжна, но, моля, имайте търпението да я изслушате до край. Като я изслушате, може би ще ви пораздразни, може би ще ви поразсърди, но при спокойно обсъждане на думитѣ ми азъ съмъ увѣренъ, че ще я вземете подъ внимание.

Г. г. народни представители! Годици подъ редъ въ Народното събрание все за стопанска криза приказваме и търсимъ какво да направимъ, за да подобримъ положението, да създадемъ за народа си материално благосъстояние и благоденствие. Но, г-да, азъ ще дрѣзна да ви кажа, че народътъ ни е изживявалъ благополучно и много по-тежки стопански кризи отъ днешната. Който е боравилъ съ стари наши книги, често е срѣщалъ по бѣлото поле на страницитѣ лѣтописни бележки, които ни разправятъ страшни нѣща: гладъ отъ скѣпотия, гладъ отъ голѣма евтиния, труденъ животъ при безработица, тежъкъ животъ при денонощенъ трудъ. Изживяваше нашиятъ народъ лѣни години, безъ даже да е помислявалъ за помощъ отъ кѣдето и да е, а уповавайки се само на своя трудъ, посточничество, трезвеностъ, пестеливостъ, благочестие и родолюбие. Би изживялъ народътъ ни и сегашната, нека да я нарека, материална криза, ако не бѣхме страдали отъ една друга криза, криза много по-страшна, криза много по-опасна, криза отъ какваго не веднѣжъ нашиятъ народъ въ миналото е попадалъ въ робство. Духовна, морална криза днесъ разяжда насъ. Тя е, която, освенъ причинитѣ отъвън, създава и материална криза. Тежкото стопанско положение, което преживяваме, повече е резултатъ отъ нашето вътрешно, духовно разтление. То е, което трови народния ни животъ. Като че ли всички въ всичко се обезвѣрихме. Като че ли нищо мило, нищо свето не остана у всички ни. Егонизъмъ, алчностъ за по-охолно лично материално съществуване — ето идеалътъ ни, на който принасяме въ жертва и честъ, и свѣтъ, и вѣра праотческа, и народна обичъ, даже родна земя. Моралното разтление е пустило зловреднитѣ си корени навсѣкѣде въ живота ни, въ всички слоеве на обществото ни. Карината на живота ни е грозна, отвратителна. Въ разтлението си отидохме дотамъ, че злобно и ехидно да се кикотимъ и да викаме: „Колкото по-зле, толкова по-добре“, като забравяме, че злото никога добро не донася и че отъ зло винаги по-зло излиза. Ненормаленъ е ходътъ на нашия животъ. Тѣй да продължаваме не може, защото гибелъ ни очаква. Трѣбва вече да се свѣстимъ и да си зададемъ въпроса: що да правимъ? Зададенъ тоя въпросъ сама по себе си изпѣва и належащата работа, която ни предстои. Азъ настоявамъ, г. г. народни представители, да твърдя, че ни предстои да вършимъ работа, преди всичко за пречистване на духа ни, за моралното ни заздравяване. Но не е достатъчно само да се запитае що да правимъ, а трѣбва и да се запитае какви сме ние, които ще вършимъ предстоящата ни работа, защото лѣшиятъ, неподготвениятъ работникъ разваля и най-хубавата работа.

Е добре, нека преодолѣмъ самолюбието си и да признаемъ, че ние сме нравствено неджгави, духовно покрусени, злоба ни е овладѣла, безуменъ егонизъмъ е ръководителъ на нашия животъ. Такива, каквито сме сега, ние не сме годни да направимъ нѣщо по-добро отъ това, що правимъ днесъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Кой ще го прави?

Д. п. Пандовъ (мак): Ние можемъ да си поставяме за постигане и най-идеалния общественъ строй, който да из-

мѣни живота ни, но докато си оставаме такива, каквито сме, този идеаленъ строй ще витае предъ насъ само като единъ идеалъ, а действителността ще си остава все същата, злото само ще мѣни лицето си. Но съ каквото и лице да бѣде то, все ще е зло, защото съ развратенъ умъ, съ безчестна свѣсть, съ зла воля, съ нечисти рѣще не може да се върши добро дѣло. Затова на въпроса: „Що да правимъ?“, като знаемъ какво сме, отговорътъ е: преди всичко да се обновимъ по духъ и по моралъ. Какъ? Ето тукъ азъ ще кажа громко, за да чуятъ и стенитѣ на тая свещена сграда; ще го кажа високо, защото тукъ четири години азъ слушамъ всичко друго, но не и това, което азъ ще кажа, а то е най-важното, то е най-сѣщественото за спасяването ни отъ гибелъ.

Г. г. народни представители! Обновява, възражда човѣка само Христовата любовъ; само Христовата любовъ преражда човѣка и го прави чистъ, само любовта Христова е условието, безъ изпълнението на което не може да настѣпи благоденствие на земята; само Христовата любовъ назидава и учи човѣка, какъ той трѣбва да живѣе. Христовата любовъ, като основа на живота, е височайшето благо за човѣчеството; само тя е, която неударжимо влѣче човѣка къмъ всичко „що е истина, що е честно, що е справедливо, що е чисто, що е любезно, що е достославно, що е добродетелно и похвално“, както казва апостолътъ.

Но, г. г. народни представители, кой ще ни заведе при Христа? Ето вече азъ пристѣпвамъ къмъ предмета на нашитѣ разисквания — бюджета на църквата. Извинете ме, че може би ви отекчихъ, защото това, което говорихъ азъ, действително отекчава и рѣдко ще намѣри публика, която съ внимание и съ охота да го слуша. Кой ще ни заведе при Христа? Това е светата ни православна църква, г-да. Зная, че сега тукъ ще се явятъ съмнения въ това, тукъ вече се дава мегданъ за критика противъ църквата ни, защото има хора, които съвсемъ я отричатъ, има други, които я тачатъ само дотолкова, доколкото тя може да имъ служи като машина въ рѣцѣтъ за държавната имъ политика, и по-рѣдко има хора, които да я ценятъ и поддѣматъ при изпълнение на свещената ѣ мисия. Азъ признавамъ, че светата ни църква, за голѣмо съжаление, днесъ за днесъ не е на висотата на онова идеално положение, на което ѣ се пада да бѣде. Но преди да коримъ нея, църквата ни — защото другияго да коримъ е много леко — нека се запитае: какъвъ интересъ сме проявили ние къмъ нея, за да не бѣде тя такава и това, което е и за което я коримъ?

Г-да! Веднага следъ освобождението ни нашата интелигенция, дошла отъ Западъ, дошла отъ Русия, изплашена отъ клерикализма на западното духовенство и изплашена отъ руското духовенство въ услуга на руския империализъмъ, още въ първитѣ дни почна гонения противъ нашата църква. Единъ-два портрета на духовни лица, които сѣ председателствували нашата Камера, красятъ салона на нашата библиотека тукъ, въ Народното събрание. Навремето и духовни лица сѣ могли да бѣдатъ избирани за народни представители. Следъ това, обаче, намѣри се за необходимо, намѣри се за страшно нѣщо, намѣри се за нѣщо, което ще тласне нашия народъ назадъ, ако допустнемъ духовенството въ общественния животъ, запретнахме рѣще да го гонимъ и достигнахме до това, че наистина изгонихме нашето духовенство отъ общественния животъ; искахме го да се занимава само съ епарихиала, да се занимава само съ требицарство и, наистина, то стана требицарско, отъ което днесъ толкова много сме недоволни. Страхътъ отъ духовенството, страхътъ отъ църквата отиде дотамъ, що отстранихме църквата и отъ училището. Създадеката на нашето училище отстранихме отъ училището! Имаше преподаватели свещеници по въроучение. Ние всички, хора на моята възраст, се учихме при тѣхъ, и мене ми се чини, че грѣхъ ще има на душата си она, който каже, че е чулъ отъ устата на нашия свещеникъ, бившъ преподавателъ, нѣщо назадничаво, нѣщо консервативно. Свещеникътъ винаги е вървѣлъ заедно съ учителя. Отъ вѣкове нашиятъ свещеникъ е вървѣлъ заедно съ учителитѣ. Изхвърлихме свещеника като учителъ отъ училището, а заедно съ това изхвърлихме и въроучението отъ училището. А това, азъ пакъ казвамъ, е гонение на църквата, изхвърляне на църквата изъ нашия животъ. И какво става у насъ? Когато въ Германия отъ I до VIII класъ имаме следното положение за преподаването на въроучението: въ I класъ — 3 часа седмично, въ II класъ — 3 часа, въ III класъ — 2, въ IV — 2, въ V — 2, въ VI — 2, въ VII — 2, въ VIII — 2, всичко 18 часа седмично; въ Белгия, отъ която ние взехме и конституцията и всичко, но не взехме само хубавото, въроучението се преподава въ всички класове до VIII класъ по 2 часа седмично; въ Бернския кантонъ, Швейцария, въ I класъ — 2, въ II — 2,

въ III — 2 и въ останалитѣ гимназиални класове по единѣ часъ седмично; въ Сърбия даже имаме преподаване на въручение въ I класъ — 2 часа, въ II — 2, въ III — 2, въ IV — 2, въ V — 2; въ Ромъния, 2 часа въ I класъ и по 1 въ II до VI класове; Гърция се барабара малко съ насъ, само въ основното училище се преподава въручение, но все пакъ е по-засилено, отколкото у насъ — въ I, II и III класове се преподава по 3 часа седмично. Само въ благодатната България, г-да, въручението се преподава по 1 часъ седмично въ I, II и III класове, и следъ туй се чудимъ защо ние сме безвѣрници, защо не си знаеме вѣрата! Откъде да я научимъ? Изгонихме ученieto за вѣрата ни отъ училището, а заедно съ това и църквата си. И не само че го изгонихме, но и се възхищаваме, че сме напразили това. Създали сме свѣтско училище и се гордѣемъ съ него. Азъ чуохъ тукъ и отъ бившъ министъръ на народната просвѣта да се гордѣе, че нѣкой европейецъ го е похвалилъ за туй, че е създалъ въ България свѣтско училище. Каточели е имало нѣкога въ България или пъкъ има възможностъ училището да стане такова клерикално, отъ каквото ние толкова много се страхуваме и толкова много бѣгаме. А като се страхуваме отъ църквата, ние, като не можемъ съ единъ замахъ да махнемъ духовенството, постоянната ни приказка, колчемъ стане дума за икономии, е: „Съкращавайте въ църквата!“; много били владичиѣ, много било духовенството и т. н.!

Г-да! Нашата света църква, преди ние тукъ по дългъ въ Народното събрание да се занимаваме съ икономии, тя, която винаги е живѣла съ радоститѣ и съ скърбитѣ на народа си, още навреме е съзнала, че не трѣбва да има излишно нѣщо въ нея. И ето защо дори това, което е редно, да имаме въ всички градове епископи, го нѣваме, тя не е поставила такива, а е поставила само архиерейски намѣстници. И сме останали само съ митрополити. Светата ни църква е направила това съкращение, защото може и така. А ние като казваме: „Съкращавайте митрополититѣ!“ това значи да гонимъ църквата.

Отъ освобождението ни насамъ, г-да, низшето духовенство страда, измѣчва се отъ материална нищета, защото никой не се е погрижилъ за него и не мисли да се грижи. Даже се смѣташе, че е престѣпление, когато нѣкой повдигне въпросъ, че нашето духовенство страда материално.

Но ние правимъ прѣчка и на самата църква поне тя да се занимава съ просвѣтна работа за просвѣщаване въ религиозенъ духъ. А много сѣ, г-да, много сѣ родителитѣ, които желаятъ да дадатъ духовно образование на децата си.

Имахме една Петропавловска семинария, която, за честта на нашата църква, възпитаваше и обучаваше хора, които, ако не се лъжа, стояха и на министерски кресла и не посрамиха нито народъ, нито църква. Обаче какво напразнихме? Като съкращаваме, ние преди всичко съкращаваме отъ църквата. Тази семинария просъществува известно време и трѣбваше да спре своето съществуване. Голѣма нужда извика да се появи духовно училище въ Самоковъ, вследствие на известни пропаганди тамъ. Църквата, безъ помощъ на държавата, на свои плещи издържа едно училище и даде и то достатъчно добри хора. Отиде дотамъ, щото се разви, дойде въ София, за да може да извършва една по-народополесна работа. Обаче кой обърна внимание на това училище, кой го създаде? Църквата на свои плещи създаде всичко, а дойде време, когато правихме насилие, за да грабнемъ зданието на семинарията отъ светата ни църква, за да не може да върши своята свещена работа, искахме тамъ да вържемъ волове и крави, тѣхъ да отглеждаме и тѣхъ да възпитаваме.

Ето, имаме и въ Пловдивъ едно благодатно учебно заведение, отъ което децата излизатъ благовъзпитани и съ едно наистина солидно образование, както и отъ Софийската духовна семинария. Който отъ васъ е ималъ случай да изпита — ето тукъ е г. проф. Данаиловъ — семинаристи, които сѣ държали, напр., допълнителна матура, се е учудвалъ на хубавото хармонично развитие на тия деца и на солидността на образованието имъ. А съ колкото професори отъ Университета сѣмъ се срѣщалъ, всѣки е хвалилъ солидната подготовка и успѣшната работа на семинариста и въ Университета. И тази семинария се издържа отъ църквата. А какво се откъсва отъ нашето сърце за подкрепа на това благо дѣло, което се върши отъ духовната семинария въ София и Пловдивъ? Само 2.600.000 л. за две духовни семинарии, които 2.600.000 л. не стигатъ за издръжката само на учителския персоналъ на една отъ семинариитѣ! И сега ние търсимъ, ровимъ и казваме: „Ами какво правятъ, защо сами не се издържатъ, такси нали получаватъ и т. н.“ Г-да! Вие искате отъ нищожнитѣ такси, които се събиратъ отъ беднитѣ

момчета, които постѣпватъ тамъ, да се издържатъ такива великолепни учебни заведения, каквито сѣмъ духовнитѣ семинарии! Това показва само една неохота да подкрепимъ църквата, а не друго нѣщо.

Слава Богу, единъ богословски факултетъ се откри, за да се даде и едно по-широко, по-висше образование на нашето духовенство, защото, когато дойде въпросътъ да критикуваме духовенството, първата ни работа е да го осъдимъ, че било просто, че било необразовано и сочимъ католишкия свещеникъ и протестанския пасторъ. Обаче създаде ли се едно висше богословско учебно заведение? То се създаде едва тогава, когато нѣмаха вече възможностъ синоветѣ на българския народъ да получаватъ своето висше богословско образование въ Русия, защото въ Свѣтска Русия вече не могатъ да отиватъ. Оставаше да отиватъ да се учатъ или въ Атина, при гърцитѣ, или въ Бѣлградъ при сѣрбитѣ. Но още при откриването на богословския факултетъ викнахме тукъ срещу богословския факултетъ! Колчемъ пѣти излизатъ известни господа на тая трибуна, считатъ за свой дългъ, щомъ става дума за съкращения, да ударятъ богословския факултетъ. А какво харчи държавата за тоя факултетъ? Всичко 1.421.620 л. Не показва ли това, че не е въпросъ толкова за тоя милионъ и толкова хиляди лева, а е въпросъ повече да бѣде ударена нашата църква, нашата хубава народна, истинска народна църква?

Г-да! Не е заслужено това отнасяне къмъ светата ни православна църква. Светата ни православна църква бѣше всичко въ миналото. Простете ми, но азъ ще кажа само нѣколко думи, макаръ тѣ да ви сѣ известни.

Нашата църква бѣше всичко, защото е истинска народна църква. Азъ сѣмъ изучавалъ църковна история, но не познавамъ по-народна църква отъ нашата. Не познавамъ църква, която тъй любвеобилно да е живѣла съ народа си и да се е грижила за него, която тъй любвеобилно да се е радвала и страдала съ народа си, като нашата църква. Тази света църква ни даде писмото чрезъ Св. Кирила и Методия. Тази света църква ни даде нашата книжнина и тури здравитѣ основи на нашата просвѣта, поради което днесъ нашиятъ Университетъ носи името на единъ църковникъ, каквото не зная, дали има нѣкъде другаде въ свѣта. Патронъ на нашия Университетъ е великиятъ Климентъ Охридски. Безъ да изреждамъ подробности, нека помена Теодоси Търновски, основателя на тази църковна школа, която прѣсна свѣтлина у насъ и даде просвѣщение и на другитѣ славянски народи. Нека да си спомнимъ и патриархъ Евтимия. Ами всичко това, което представляваше старото ни българско царство въ просвѣтно отношение, не бѣше ли дѣло на нашата църква? Не бѣше ли нашата църква и училище? Ами презъ робството, ако не бѣше църквата, ако не бѣше духовникътъ, който подъ черното си расо — което расо ние днесъ толкова много мразимъ — да крие свещената ни книга, щѣхме ли днесъ да имаме книга и да се гордѣемъ съ това, съ което се гордѣемъ? У хората на светата ни църква, въ Хилендаръ, се събра всичкото накупило чувство на българския народъ, което чувство можа да избликне и се разпали въ пламѣнка на родолюбието у народа ни, да го пробуди и да го подготви за възбуждането. Ами кои бѣха онѣзи, които възродиха нашия народъ, като се почне отъ отца Паисия и се стигне до Илариона Макариополски? Ами кой подготви политическото ни освобождение? Не бѣше ли пакъ духовникътъ Антимъ, който предводителствуваше онѣзи, които отидоха да плачатъ въ Русия за страданията на българския народъ съ рискъ да увиснатъ на вѣжето още въ първия часъ на завръщането си въ Цариградъ? Тази наша света църква, този нашъ народенъ институтъ, който ни е крепилъ презъ всичкото време, ние още отъ първитѣ дни на освобождението ни почнахме да го гонимъ. А резултатитѣ отъ това гонение сѣмъ тия, които ви казахъ въ първата частъ на моята речъ — духовно падение, морално падение.

Г. г. народни представители! Слава Богу, днесъ вече има отрезвление. Азъ съ благодарностъ констатирамъ, че въ Народното събрание може да се слуша съ търпение това, което азъ говоря. И мене ми се чини, че то на мнозина отъ васъ ще допадне добре. Значи, има едно събуждане, едно съвѣстване. Но има още прѣчки, има още борци срещу църквата, които желаятъ да докаратъ до край пъкленото дѣло, почнато още въ първитѣ дни на нашето освобождение — да унищожатъ църквата. Бѣдете на шрекъ, г-да, бѣдете внимателни, не се огласяйте съ нехайство къмъ църквата, притечете се съ синовна любовъ, съ синовна обичъ къмъ своята майка, утешете я, успокойте я, като ѝ дадете всичката възможностъ да може тя да извърши своето свето дѣло. Тя не иска много, тя иска само една помощъ отъ насъ. Тя не иска цѣлата си издръжка отъ

насъ, тя иска това, което ѝ е потребно, за да може самостоятелно да съществува, но и да не е във товар на многострадалния ни народ. Тя иска да бъде само във полза на народа, а не да бъде в тежест на народа. При условията, въ които сега сме, тя може да има толкова сръдства, колкото и сега ги има, но нейните сръдства са малко, тя е бедна. Не отказвайте, г-да, тая помощ на майката, която вика: помогнете, за да мога да ви отхраним по-добре, за да мога да ви отгледам по-добре!

Всичката работа се свежда до това: да засилим поне от малко-малко възнаграждението на духовенството ни. Намъфрете сръдства, г-да. Погрудете се да ги намъфрите. Свещениците стократно ще ни възнаградят, стократно ще се отплатят предъ народа ни. Съ тия сръдства ще въодушевите свещенациите, ще ги окуражите, защото те ще видят, че има кой да се грижи за тях, че те не са вече във положението вече да бъдат гонени. И бъдете уверени, че българският свещеник, който вече почва да се отърсва от нехайството, въ което го беше хвърлило нашето безгрижие, интелигентният свещеник, който почва вече да се проявява въ нашето общество, ще се залови за работа и ще даде ония резултати, които ние очаквахме и които хубавата ни страна очаква от него. Тръбва да осигурим, г-да, дейността на нашата църква. Тръбва да ѝ осигурим възможността да върши народополезната си работа за просвета на народа. Не се скъпете, г-да. Да увеличим сръдствата на духовните семинарии. Съ 2 милиона и 600 хиляди лева нищо не може да се направи. Казах ви и повтарям, че съ тая сума едва ли ще могат да се изплатят заплатите на учителите въ едната семинария. Намъфрете сръдства, защото е възможно да се намъфрят. Дайте достатъчно сръдства на тия духовни семинарии, за да могат те да функционират правилно и те ще ви дадат отлични дейци за народополезна дейност. Пазете богословския факултет като зеницата на окото си, защото ни е потребно духовенство съ висше образование, за да може съ достоинство да се бори срещу ония пакоственици, които искат да ударят нашата църква, да я унищожат.

Прочее, г-да, понеже тръбва да бъдем кратки, а мене ми се струва, че доста говорих, ще завърша съ следното: да се погрижим за църквата безъ всякакъв страх от нея. И нека бъдем уверени, че както въ миналото, така и сега тя, съвместно съ училището, отъ което никога не се е дѣлила и нѣма да се дѣли — защото българското училище е нейна рожба — ще извърши светото дѣло на обновениянето ни и ще ни направи годни работници за поправление на тежкото ни положение.

Нека, г-да, чрезъ подкрепата на църквата да закрепне благочестието и родолюбието у насъ, а по-нататък — живъ е Господъ и за българския народъ! (Ръкоплъскания отъ македонците и отъ нѣкои сговористи)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Драгановъ

В. Драгановъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Излизамъ отъ трибуната да защита една права кауза, за която говори и преждеговорившиятъ. Ние тръбва най-напредъ да видимъ какви са нашите пастири и пастиритъ на пастиритъ, да видимъ какъде ни водятъ и какво възнаграждение заслужаватъ.

Н. Търкалановъ (д. сг): Я да чуемъ тая работа!

В. Драгановъ (з. в): Азъ съмъ съгласенъ свещениците да бъдатъ добре възнаградени, за да могатъ да изпълняватъ своята служба, своето пастирство така, както се следва. Обаче днесъ какво виждаме? Виждаме въ бюджета да се предвижда за единъ свещеникъ съ незавършено сръдно образование 900 л. месечна заплата, когато единъ селски пждаръ, полски пазачъ, получава 1.200—1.500 л. на месецъ; виждаме свещеникъ съ сръдно образование да получава 1.200 л., а свещеникъ съ висше образование да получава 1.700 л., когато една писарушка въ една селска община получава 2.000—2.500 л. Не е ли това подигравка отъ страна на Народното събрание съ Българската православна църква и нейните пастири? Азъ мисля, че тръбва да се замислимъ много добре върху този въпросъ. Ние тръбва да възнаградимъ добре свещеника, за да не го правимъ просякъ, защото сега почти сме обърнали свещениците на просяци.

Г. г. народни представители отъ болшинството! Ако не всѣки отъ васъ, то нѣкои отъ васъ изхождатъ отъ селски сръди и знаятъ, че свещеникътъ, който получава една малка заплата, често пжти е принуденъ, когато отива по домоветъ да рѣси, да води двама или трима души следъ

него съ човалчета и ги научва да казватъ: „Дай кашкавалъ, дай масло, дай сирене, дай каквото има“, за да може да навакса онова, което му трѣбва. За да избѣгнемъ това нѣщо, ние, Народното събрание, трѣбва да намъфримъ ресурси, да дадемъ на свещеника такава заплата, какваго се дава поне на единъ учителъ. И когато дадемъ на свещеника минимална заплата поне 2.000 л., колкото получава учителътъ, да му се отнематъ требите, или, ако оставимъ да има треби, да ги получава общината — да не правимъ свещеника просякъ — и тя да ги разпредѣля, да продава това, което се е получило въ натура и да дава пари на свещеника.

Г-да! Ако ние въ градовете не сте виждали жалки сцени, ние въ селата сме видѣли много такива сцени. Единъ беденъ човѣкъ отива да вѣнчава сина си, но нѣма пари да плати таксата за вѣнчанането, и свещеникътъ ги държи цѣли 2—3 часа да чакатъ въ църквата, а бащата ходи да плаче предъ приятели, предъ тогосъ-оногозъ: „А бе дай 150 л., дай 200 л. въ заемъ, че свещеникътъ не ще да вѣнчае сина ми“. Другъ беднякъ отива да кръщава детето си, но свещеникътъ не ще да го кръсти — както има такъвъ случай въ църквата „Св. Св. Седмочисленици“ — защото на бащата не достигали 5 л. Азъ не мога да разбера: Христосъ така ли учи, и нашите пастири негови последователи ли сѣ? Днесъ, когато поканишъ единъ свещеникъ да служи нѣщо, той казва: „Платете ми, за да служа“. Ето защо свещениците трѣбва да бъдатъ добре възнаградени.

Ще кажете, че нѣма откъде да вземемъ, за да имъ увеличимъ заплатите. Колко са нашите свещеници, г. г. народни представители, за да се мисли, че те ще обременятъ държавата съ нѣколко милиона лева? Имаме всичко 2.350 свещеници въ България. Даваме имъ заплата само за зальгалка и те щатъ-нещатъ принуждаватъ се да вършатъ и беззакония. Виждали съмъ, свещеникътъ кръщава едно дете и взема 100 л. за кръщението; когато бащата отива да вземе кръщелното свидетелство, свещеникътъ му иска още 100 л., и когато го питатъ, защо взема още 100 л. той отговаря: „Азъ нѣма да стоя гладенъ“. Но когато ние предвидимъ на свещеника заплата, равна на заплатата на единъ учител, и замолимъ Синода да предвиди санкции въ екзархийския уставъ за ония свещеници, които вършатъ закононарушение или нарушаватъ екзархийския уставъ, тогава нѣма да имаме тия произволи нито отъ свещеници, нито отъ владици.

Голяма разлика има въ заплатата, която получава единъ свещеникъ и заплатата, която получава единъ владика. Единъ свещеникъ съ 5—6 лева получава 900 л., а единъ владика, ергенъ (Смѣхъ) ще получава 11.050 л.

Н. Търкалановъ (д. сг): Има ли жененъ владика? (Смѣхъ)

В. Драгановъ (з. в): Не е смѣшно, г-да, плачевно е това. 11.050 л. на месецъ ще получава единъ владика, който нѣма жена, нѣма деца. Ще ръкоположи презъ годината 20 или 30 свещеника, на които взема минимумъ по 2.000 л., а това са 40—50 хиляди лева.

С. Савовъ (д. сг): Този, който ти е написалъ речта, трѣбва да го подстрижатъ!

В. Драгановъ (з. в): И ти си кандидатъ за свещеникъ.

Д. п. Пандовъ (мак): Знаете ли, че много отъ владиците, които ние казвате, че при ръкополагането получаватъ по 2.000 л., не само че не взематъ нищо, но, напротивъ, правятъ раса и капи на бедните свещеници, а имаме владици, които досега не са взели нито грошъ за освещаване на църква? Ако има тукъ нѣкои народни представители отъ Враца, могатъ да бъдатъ свидетели, че покойниятъ дѣло Климентъ отъ никого не е взелъ пари за освещаване на църква. И не само че не е вземалъ пари отъ този, който е нѣмалъ, но му е правилъ и дрехи. Азъ знамъ и други такива владици отъ живота, но не искамъ да споменавамъ имената имъ за опровержение на тая инсинуация, която приказвате тукъ, защото ще се оскърбятъ отъ това.

В. Драгановъ (з. в): Азъ мисля, че никой владика нѣма да се оскърби. Ще ви посоча единъ примѣръ. Тая година при обиколката си търновскиятъ владика отива въ с. Кюлевча. Свещеникътъ го вика да каже петъ думи на неговите енорияши. Той казва: „Щомъ мина прага на църквата, ще ми платите 1.000 л.“

Председателъ: Моля, не говорете за лица, които ги нѣма тукъ.

В. Драгановъ (з. в): Искамъ да кажа, че има такива владии. Когато въ моето село се освещаваше църквата, бѣлобрази старци дадоха на онова време по 20—30—50 л., за да се купи полюлей за църквата, а владиката ги взема — въ кърпичка бѣха вързани — за владичина и днесъ църквата стои безъ полюлей. Христосъ казваше: „Даромъ ще давате“, а ние даромъ вземаме, но даромъ не даваме и съ пари го продаваме на населението. Ние трѣбва сериозно да обърнемъ внимание на този въпросъ, защото църквата е свето нѣщо. Трѣбва да се замислимъ още и по едно друго съображение — защото ако моралътъ още отчасти се крепи въ единици, то се дължи на хората, които посещаватъ църквата. И действително, много лошо сѣ направилъ нашитѣ правители, които се изхвърлили църковното учение отъ нашитѣ гимназии. То трѣбва да се преподава не само въ гимназиитѣ, ами и въ нашитѣ университети. Преговорившиятъ въ изгъна, че въ Германия, Англия, Франция, или пъкъ въ Сърбия и Гърция, църковното учение се преподава по нѣколко часа седмично, а ние хичъ не се загрижваме за преподаването му у насъ. Вие виждате, една Англия не само че плаща на своитѣ свещеници добре, но плаща на свои агенти въ другитѣ държави, каквито има и тукъ, въ България; тия именно агенти се стремятъ да отнематъ нашата православна църква отъ ржцетѣ ни и да влѣзе въ тѣхни ржце.

По-нататъкъ, азъ мисля, че трѣбва да спремъ вниманието си най-много върху църквата, която ни крепи най-много духомъ. Вие отъ тая страна (Сочи сговориститѣ) — ще кажа азъ, съ извинение — които обявявате войнитѣ, най-напредъ повиквате свещеника при отваряне война да вдигне кръста и да каже: напредъ съ Господа и съ кръста! А Исусъ Христосъ е казалъ: „Не убивай“.

Ние трѣбва да възнаградимъ добре свещеницитѣ, но трѣбва и много добре да ги контролираме, защото знаеги ли какви свещеници има сега? Идете въ балканскитѣ села и ще видите свещеници, които пускатъ двама души да имъ събиратъ яйца. Това е не само срамно, но и позорно. Въ едно село отъ 300 къщи, каго взематъ по 2 яйца отъ къща, събиратъ 600 яйца; а онзи, който има 10 яйца, ще трѣбва да даде на свещеника 5 яйца. Докогато нѣма санкции за такива свещеници, докогато нѣма санкции и за онѣзи свещеници, които изневѣрватъ на българската църква — за деянията на които въ църквата и вънъ отъ нея не бива и да се говори тукъ отъ трибуната — дотогава ние нѣма да имаме църква, която ще се ползува съ уважение и почитъ.

Прочее, азъ апелирамъ къмъ народното представителство и къмъ г. министра на външнитѣ работи и изповѣдания: намѣрете ресурси за свещеницитѣ! Има отъ кжде да ги вземете. Чухъ онзи день да казватъ въ бюджетарната комисия — г. министърътъ на народната просвѣта го казваше — че на една госпожица въ Народния театъръ плащали 4.500 л. на месецъ, за да пѣе 7 пѣти въ годината! (Веселостъ)

Отъ сговориститѣ: Бре-е-ей!

В. Драгановъ (з. в): Единъ свещеникъ ще пѣе 700 пѣти въ годината, а нѣмате да му платите на месецъ 900 л. (Смѣхъ всрѣдъ сговориститѣ. Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ) На нѣкоя госпожа плащали по 15.000 л. на месецъ, за да пѣе 40 пѣти въ годината.

Нѣкой отъ сговориститѣ: А ти за колко ще пѣешъ, ако те опонимъ?

В. Драгановъ (з. в): Ние трѣбва да вземемъ отъ театъра, за да дадемъ на църквата. Знаете кои използватъ театъра и кои използватъ църквата. Църквата може да ни хвърли въ едно миролюбие, а театърътъ може да ни хвърли въ развратъ.

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

В. Драгановъ (з. в): Да, въ развратъ.

Г. Т. Поповъ (нез): Хайде-де!

В. Драгановъ (з. в): Ако вземете единъ селянинъ и го заведете въ койго и да е театъръ, той ще ви каже: „Какво е туй чудо? Да се махаме, не бива да гледаме!“

С. Мошановъ (д. сг): И този човѣкъ (Сочи оратора) е водачъ на листа!

В. Драгановъ (з. в): Даваме 18.000.000 л. субсидии и помощи на Народния театъръ. Тия субсидии ние можемъ да ги отнемемъ, ако имаме пълното съзнание за това, г. Стой-

чо Мошановъ! Ами азъ Ви питамъ: долу, въ провинцията, избирателитѣ знаятъ ли що е Народенъ театъръ?

А. Пиронковъ (д. сг): И затуй го запалихте!

В. Драгановъ (з. в): Ще вземете отъ тамъ, ще вземете отъ друго мѣсто и ще платите на свещеницитѣ, като ще искате да бждатъ само свещеници, а не и друго. 18.000.000 лева се даватъ на вѣтъра! Не имъ стигатъ 15—16 хиляди лева месечна заплата, ами ще имъ давате да взематъ и нѣкакви комисиони отъ билети!

Азъ мисля, че ще бжде най-полезно такива разкошни заведения, отъ които само милионеритѣ и миллиардеритѣ се ползуватъ (Общъ смѣхъ), но които българскитѣ народъ не посещава, да не ги подпомагаме, а да вземемъ тия суми, които даваме за тѣхъ, и да ги прехвърлимъ къмъ Българската православна църква, за да бждатъ нашитѣ свещеници не просяци, ами истински свещеници и да бждатъ въ полза и на държавата, и на народъ. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателътъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Драгневъ.

Г. Драгневъ (з. в): (Отъ трибуната) г. г. народни представители! Предъ насъ е представенъ бюджетопроектътъ на Българската православна църква. Азъ питамъ: тогава, когато се представя единъ бюджетопроектъ за Българската православна църква, могатъ ли да бждатъ игнорирани другитѣ църкви, които съществуватъ въ България?

С. Мошановъ (д. сг): Напр. дѣновистката!

Г. Драгневъ (з. в): Българскитѣ народъ не се състои само отъ православни — той се състои и отъ мохамедани, и отъ българи-католици, и отъ израилтяни, и отъ други вѣроизповѣдания.

А. Хитриловъ (д. сг): И отъ правовѣрни болшевики!

С. Мошановъ (д. сг): Не сте чели конституцията, г. Драгневъ.

Г. Драгневъ (з. в): Тия отдѣлни вѣроизповѣдания сами издържатъ своитѣ църкви; българската държава не отива да имъ даде своята лепта, както прави това за православната църква.

Най-после ние нѣма ли да си зададемъ въпроса: не е ли крайно време вече и въ България да се даде свобода на съвѣстъта, на религията?

Н. Пждаревъ (д. сг): Нѣмаме ли тая свобода?

Г. Драгневъ (з. в): Да престане държавата да поддържа тази или онази религия, да престане държавата да привилегирова известно вѣроизповѣдание предъ друго.

Министъръ А. Буровъ: Позволете, г. Драгневъ, да Ви улесна. Чл. 37 отъ конституцията казва: „Господстващата на българското царство вѣра е православно-християнската отъ източно изповѣдание“. Докато не изменимъ конституцията, знаете, че мжчно можемъ да отидемъ въ друга посока.

Г. Драгневъ (з. в): Моля Ви се. Азъ нѣма да кажа противното, г. министре. Господстващата религия въ България е православната. Азъ нѣма да отрека, че вие днесъ безъ нея мжчно можете

Министъръ А. Буровъ: Да управлявате!

Г. Драгневъ (з. в): . . . да управлявате. Но християнската религия трѣбва да бжде религия на човѣка; тя трѣбва да учи човѣка на милосърдие; трѣбва да го учи да не вдига ржка срещу брата; трѣбва да учи хората да не се убиватъ, а да се обичатъ. А ние туй нѣщо виждаме ли го въ Българската православна църква? Ние имаме факти и документи за противното. Когато настѣпи 9 юний, Варненскитѣ митрополитъ, който правѣше заговори въ своята митрополия, сжщиятъ прегръщаше хората, които направиха преврата и събориха Стамболийски.

С. Мошановъ (д. сг): Това е много долна клевета.

Г. Драгневъ (з. в): Сжщиятъ митрополитъ заповѣдаше на свещеницитѣ да проповѣдватъ отъ амвонитѣ да се гони известна частъ отъ българския народъ. Църква ли е

туй, милосърдие ли е туй, християнство ли е, или е една каста, която, заедно съ управляващите, се стреми да тъпче, да тормози българския народ?

Освободете българския народ. Мирянинът вѣрующъ ще си намѣри самъ свещеника. Защо вие ще му натрапвате, защо вие ще му туряте на врата известни хора, които той може да не ще?

Ние виждаме и друго нѣщо: какъ православната църква съ силата на изпълнителната власт гони други хора съ друго вѣроизповѣдание, пакъ християнско. Идете не далечъ, въ Малко Търново, и вие тамъ ще видите, какъ униятите българи се преследватъ. Тукъ има единъ депутатъ, който, заедно съ властѣта, ги гони и преследва

Н. Мушановъ (д): Има ли страна съ по-голяма религиозна толерантностъ отъ нашата? Какъ може да се приказва така отъ тази трибуна?

Г. Драгневъ (з. в): Идете въ Дервешика могила, идете другде и вие ще видите, какъ Българската православна църква, заедно съ стражари и родоохранителници, отива на сила да вѣнчава този или онзи въ тази или онази църква.

Н. Мушановъ (д): Нѣкой калпазанинъ е вършилъ това.

Н. Пждаревъ (д. сг): Българскиятъ народъ и българската държава не е по-зле хулена никога отъ чужденци, както отъ Васъ.

Г. Драгневъ (з. в): Г. министърътъ на външните работи и на изповѣданията знае това, защото предъ него сѫ правени постѣпки отъ самитѣ вѣрующитѣ отъ другото вѣроизповѣдание, а пъкъ и представителъ на папския престолъ тукъ, Ронкали, е правилъ постѣпки за преследвания, които се вършатъ срещу униятите. Той знае, че владичитѣ Пѣвевъ и Куртевъ сѫ искали да се спратъ известни гонения на българската църква и на властѣта противъ униятите, които сѫ еднакво българи като другитѣ.

Е, питаъ ви: можемъ ли да гонимъ българитѣ, които сѫ унии, католици, мохамедани или израилтяни?

С. Мошановъ (д. сг): Най-толерантната държава по отношение на религията е българската държава. Срамота е туй, което приказвашъ. Какъ можешъ да приказвашъ това!

Г. Драгневъ (з. в): Църквата не служи на народа, служи на властѣта — тя вамъ служи. Защо? Презъ наше време, когато имаше едно народно правителство, едно народно управление, тя взе страната на реакцията. Тукъ преди малко се говореше, че се обявила противъ насъ, защото били взети семинариятъ и известни манастирски имоти. Тамъ ли е християнството, тамъ ли е свободата на мисълта, тамъ ли е свободата на вѣрването? Не, г. г. народни представители. Крайно време е вече да бѣде оставенъ вѣрующия български народъ на своята съвѣсть. Този, който вѣрва, той ще си издържа свонѣ свещеници и ще плаща за трѣбитъ, а нѣма ние отъ охлузения грѣбъ на народа да вземаме близо 50 милиона лева, за да поддържаме свещеници, които да проповѣдаватъ отъ амвонитѣ убийства и гонения на трудящия се български народъ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Безсрамникъ!

Другъ отъ сговориститѣ: Вие не знаете нашата история.

Е. Начевъ (д. сг): Ето какво е дружбащината.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): г. г. народни представители! Азъ никакъ нѣмахъ намѣрение да вземамъ думата по тоя бюджетопроектъ, обаче речитъ на уважаемитѣ преждеговоривши ме заставиха да кажа нѣколко думи.

Уважаемиятъ представителъ отъ Старозагорската околия повдигна единъ въпросъ, който за пръвъ пътъ азъ чувамъ въ тази Камара, макаръ да съмъ отъ много години тукъ народенъ представителъ. Каточе въ нашата земя сѫществува религиозна нетолерантностъ, та единъ отъ народнитѣ представители е станалъ да ни държи една речъ тукъ, че ние трѣбва да трѣгнемъ въ другъ пътъ. Азъ не зная друга страна, където има такава религиозна толерантностъ, каквато има въ нашата България. Нѣма защо отъ трибуната да се чуватъ такива думи.

Г. Драгневъ (з. в): Не е истина, азъ искамъ анкета, г. Мушановъ!

Н. Мушановъ (д): Почакайте малко!

Д. Грънчаровъ (з. в): Точно така е. (Глъчка)

Председателъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Драгневъ!

Н. Мушановъ (д): Азъ не знаехъ, че г. Драгневъ е отъ католишко вѣроизповѣдание.

С. Василевъ (д. сг): Тѣй ли?

Н. Мушановъ (д): Да. — Азъ за пръвъ пътъ чувамъ, че той е униятъ и може би нѣкои отдѣлни случаи да сѫ го предизвикали да излѣзе на трибуната и да говори по този начинъ. Нѣма защо да се отказва, че между свещеницитѣ може да се намѣрятъ лоши хора, както по всички други ведомства. Но не може да се обобщаватъ тия случаи, и то въ нашия Парламентъ, и то отъ представителъ на друго християнско вѣроизповѣдание, за да прави впечатление, като че ли въ нашата страна има преследване на онѣзи християни, които сѫ отъ друго вѣроизповѣдание — напр. католицитѣ. Азъ държа да подчертая, че това не отговаря на истината.

Г. Драгневъ (з. в): Истина е, г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Ако е имало преследване на унии отъ нѣкой православенъ свещеникъ, това е единиченъ случай, който, увѣренъ съмъ, нашитѣ църковни власти ще се заематъ да разследватъ. Вие, г. Драгневъ, който сте отъ друго вѣроизповѣдание, не можете да обобщавате така отъ трибуната, защото ще се добие впечатление вънъ, че въ нашата страна сѫществува голяма религиозна нетолерантностъ, когато въ сжщностъ такава не сѫществува.

Г. Драгневъ (з. в): Сѫществува, г. Мушановъ. Анкета искамъ.

Н. Мушановъ (д): Никѣде не сѫществува.

Вие повдигнахте сжщо и въпроса, че у насъ като че ли свещеничеството поддържало една партия, а атакувало друга. Нека говоримъ истината, г. г. народни представители. Свещеникътъ като гражданинъ може да принадлежи къмъ която ще политическа партия. Азъ зная, че въ срѣдата на Земледѣлския съюзъ има много свещеници. Зная че има такива и въ управляващата партия, има и радикали, и демократи. Свещеникътъ като свободенъ гражданинъ може да имъ своето политическо убеждение. Никой не е викалъ противъ това. Че отдѣлни свещеници сѫ правили долно партизанство — има такива случаи, но надъ свещеничеството има началство, което бди това да не става, защото най-малко причина на сана на единъ свещеникъ да се бърка въ долния партизанлъкъ, въ който се бъркаме ние. Такива случаи трѣбва да ги порицаваме, но нѣма защо да приказваме тукъ, че нѣкои свещеници проповѣдвали убийства, когато трѣбвало да проповѣдаватъ миръ, и т. н. Нека свещеничеството си гледа своята работа, а ние отъ тукъ да бѣдемъ вискателни къмъ него, да искаме да проповѣдва моралъ, истинска религия и да бѣде безучастно къмъ нашитѣ партизански борби. Не бива да обобщаваме отдѣлни случаи, да обвиняваме цѣлото свещеничество въ партизанство. Понеже не ви изнася нѣкой свещеникъ, защото не билъ въ вашата партия, не трѣбва да хвърляте сѣнка върху порядъчността на свещеничеството въ страната.

Азъ смѣтамъ, че въ крайности не трѣбва да се изпада отъ трибуната на Народното събрание, но че трѣбва да говоримъ сериозно по сериознитѣ въпроси, защото това, което се говори тукъ отъ трибуната съ такава лекота по поводъ отдѣлни случаи, ако бѣде чуто вънъ, нѣма да остане безъ влияние. Преди малко много шеговито се говореше, че една оперна пѣвица, която пѣла 7 пъти въ годината, получавала 5.000 л. месечна заплата, а попѣтъ, който пѣлъ всѣки день, ще получава 900 л. (Смѣхъ) То е наистина смѣшно, г-да. Знаете ли, г. Василъ Драгановъ, че има единъ пѣвецъ Шаляпинъ, който, за да пѣе само една вечеръ, получава 4.000 долара или 554.000 л. български пари? Можемъ ли така да се подиграваме съ изкуството и да го профанираме за нашитѣ партизански цели? Може ли да се говори така по сериозни въпроси?

В. Драгановъ (з. в): Азъ казахъ, че на свещеника заплата му е наполовина отъ заплата на пѣдаря, а на единъ оперенъ пѣвецъ заплата е 5.000 л.

Н. Мушановъ (д): Азъ разбирамъ единъ народенъ представителъ да поддържа, че трѣбва да се намали субсидията на Народната опера, но не могатъ да се правятъ

такива шеговити сравнения между хората на изкуството и свещениците.

В. Драгановъ (з. в): Както се грижите за единия, така трябва да се грижите и за другия.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! Азъ взехъ думата само за да подчертая, че често пъти отиваме въ крайности, които не допринасятъ никакво добро на страната, които създаватъ у външния святъ невърно впечатление за положението въ страната, и съ туй, както се казва, вмѣсто да изпишемъ вежди, вадимъ очи. Отъ това ние трябва да се пазимъ.

Председателятъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Грънчаровъ.

Д. Грънчаровъ (з. в): г. г. народни представители! Още въ едно отъ първите заседания на XXII-то обикновено Народно събрание азъ взехъ думата по поводъ одобрението на едно решение на Министерския съветъ, съ което се опрошаваха известни мита и други такси на едно италианско училище и заявихъ, че ние въ своята толерантностъ спрямо инородните малцинства отиваме даже до простъпностъ. Докато на нашитъ малцинства въ други страни не се позволява да си откриятъ училища, да си иматъ свещеници и църкви, да се молятъ Богу на своя езикъ, ние тукъ въ България сме дали и даваме права на всѣко инородно малцинство — да си открива свое училище, да си има своя църква, да си назначава свои свещеници. Азъ и сега твърдя това и смѣтамъ, че твърдението на моя другаръ Драгневъ е невѣрно.

Г. Драгневъ (з. в): Вѣрно е.

Д. Грънчаровъ (з. в): Униятитъ у насъ не сж преследвани заради тяхната религия, а сж преследвани като политически противници.

Г. Драгневъ (з. в): И за едното, и за другото.

Д. Грънчаровъ (з. в): Азъ вземахъ думата, за да опровергая това твърдение и да изтъкна, че ние не преследваме никое инородно малцинство и никое въроизповѣдание.

Нѣмахъ намѣрение да говоря по бюджета на църквата, защото е безпредметно, защото ще се гласува така, както е представенъ.

Г. Драгневъ (з. в): Другояче не можехте да направите.

Д. Грънчаровъ (з. в): Ако искаме да направимъ нѣкое измѣнение въ бюджета на църквата, г. министърътъ на финанситъ може да стане и да ни покаже закона за бюджета, отчетността и предприятията и да ни каже, че не могатъ да ставатъ увеличения, или, ако искаме увеличения, трябва да намѣримъ ресурси. Ние сме изправени предъ свѣршенъ фактъ и каквото и да говоримъ тукъ, то ще бѣде за галерията. Но азъ искамъ да обрѣна вниманието на г. министра на външнитъ работи и да го упрѣкна, че винаги отъ 2—3 години насамъ, когато се разглежда бюджетътъ на Българската православна църква, той взема думата предварително, за да заяви, че е съгласенъ, какво много малко срѣдства се изразходватъ за нашата православна църква, че не отрича значението ѝ за моралното възпитание на нашия народъ и т. н. и т. н.; че схваща материалната нищета, въ която сж изпаднали свещеницитъ, че сж се обрѣнали на просияни, но че догодина и тоя въпросъ ще се уреди. Обаче годинитъ си минаватъ и бюджетътъ си остава такъвъ, какъвто го виждаме и днесъ. А ние можемъ да искаме много нѣщо отъ свещеницитъ, които постоянно критикуваме, имало-нѣмало защо, безъ да държимъ смѣтка за материалното положение, въ което тѣ сж изпаднали, безъ да държимъ смѣтка, че отъ гладния, отъ голия човѣкъ, отъ този, който не е осигурилъ издръжката на своето семейство, на своитъ деца, не може да се иска много нѣщо. Азъ смѣтамъ, че като критикуваме свещеничеството, трябва да бждемъ малко по-внимателни, защото не сме му дали много нѣщо, за да искаме отъ него много нѣщо.

Г. г. народни представители! Ще се съгласите, че значението на църквата не е по-малко отъ значението на училището, и ролята, която играе църквата, не е по-малка отъ ролята, която играе училището. Макаръ че тукъ се правиха критици и се изтъкна, че за нашето народно просвѣщение се правятъ малко разходи, че сж нуждни много повече срѣдства, като направимъ едно сравнение съ срѣдствата, които се даватъ за църквата, ще видимъ, че по-

следнитъ сж извънредно малко. Въ едно село съ 10 учители, по 2.000 л. месечна заплата всѣкому, се даватъ 20.000 л. месечно, а на свещеника се даватъ 900 л., и искате отъ него да бжде винаги на разположение на своитъ енорияши въ случай на смъртъ, молитва, бабина вода и не знамъ какво. Свещеникътъ трябва да бжде винаги въ селото и не може безъ разрешение на своето началство да отиде надалечъ. Въпрѣки че си има работа на полето, той трябва да се прибира да отслужва вечерни, да се приготвя за проповѣди и т. н. При това положение ние го оставяме съ тая малка заплата, предвидена въ бюджета. Нека най-после се разбере, че ако сега не може, то въ бждеще да се възнаградятъ свещеницитъ поне така, както сж възнаградени народнитъ учители, за да не мизерствуватъ и да не изпадатъ въ положение да вършатъ просянъ. Свещеницитъ не могатъ да вършатъ партизанство, и оня, който върши партизанство, върши престѣпление.

Г. г. народни представители! Г. п. Пандовъ засегна въпроса за духовнитъ семинарии и за богословския факултетъ. Азъ намирамъ, че срѣдствата, които сж предвидени въ бюджета за духовнитъ семинарии и за богословския факултетъ, сж свѣршено недостатъчни. Въ бждеще издръжката имъ трябва да легне изключително върху държавата, защото ако бждатъ издръжани отъ Св. Синодъ, който не разполага съ срѣдства, тѣ не могатъ да бждатъ обзаведени така, както се следва. Авсички ще признаете голѣмата нужда отъ духовнитъ семинарии и отъ богословския факултетъ. Както знаете, сега въ много села, особено въ крайграничитъ села, където предимно трябва да има образовани свещеници, свещеницитъ сж хора съ прогимназиално образование, свѣршили пѣвческо или свещеническо училище при нѣкой манастиръ, хора свѣршено неподготвени за тая длъжностъ. А за да има подготвени лица за свещеници, трябва да се създадатъ условия за съществуване на духовнитъ семинарии. Изхождайки отъ това, азъ пакъ повтарямъ: трябва да се направи всичко възможно въ бждеще да се предвидятъ нуждитъ кредити за духовнитъ семинарии.

Уважаемиятъ г. п. Пандовъ въ своята речъ засегна известни въпроси, предупреждавайки, че тая негова лебедова пѣсень ще бжде тѣжна за нѣкого. И действително, изтъкна тѣжната. Азъ не мога да не констатирамъ съ огорчение неговата заинтересованостъ, неговото пристрастие, обвинявайки едно управление, което желало да направи това или онова съ имотитъ на нашата църква и съ нейнитъ учебни заведения.

Д. п. Пандовъ (мак): Азъ не визирахъ никакво управление; азъ говорихъ изобщо.

Д. Грънчаровъ (з. в): Вие не визирахте, обаче се разбираше. И щомъ споменахте за единъ бившъ министъръ на просвѣтата, който . . .

Д. п. Пандовъ (мак): Знаете ли приказката: оня, който си има муха на капата, самъ скача?

Д. Грънчаровъ (з. в): Когато се излиза отъ тая трибуна да се обвиняватъ бивши духовни началници, че сж вземали участие въ партийнитъ борби, че сж вземали страната на тия или ония . . .

Д. п. Пандовъ (мак): Това сж ваши жертви, това сж жертви на нашия политически животъ и на нашитъ политически нрави. Вие ги подвеждате, вие ги карате. Вие и ние, политическитъ дейци, съ своята демагогия ги въвеждаме въ беда. И слава Богу, че сж единици. За нещастие имаме свещеници, които вървѣха подъ червено знаме. Но изобщо нашето духовенство, за негова честъ, е стояло здраво на поста си, безъ да се подвежда отъ демагогията и да се влияе отъ политическитъ течения.

Д. Грънчаровъ (з. в): Г. г. народни представители! Да се изнасятъ тия работи отъ трибуната, има основание. Право казва единъ отъ ораторитъ, че Исусъ Христосъ, нашия учителъ, е казалъ: „Любете другъ друга“, а въ една притча казва, че когато стане второто пришествие, ще отидѣли праведнитъ на една страна и ще имъ каже: „Блажени сте вие, елате въ царството небесно. Гладенъ бѣхъ, прибрахте ме, заслужавате царството небесно“.

Д. п. Пандовъ (мак): Това показва, колко е застъпено у насъ въроучението; вие даже не можете да кажете това, което искате да кажете.

Д. Грънчаровъ (з. в): Ние преживѣхме такива събития, въ които духовенството трябва да се чамѣси, да за-

стане по срѣдата между борящите се и да каже: „Мирь вамъ“. То не застана между воюващите, а застана на едната страна срещу другата.

Ще ме извините, че трѣбва да визирамъ единъ човѣкъ, когото ми е много неудобно да визирамъ. Вие отъ Петричкия край, който сте недоволенъ отъ вашия архипастиръ за това, че когато отишелъ да осветява една църква, върналъ се преди да я освети, защото не сѣ му платили, . . .

Д. п. Пандовъ (мак): Не плачете надъ чуждъ гробъ.

Д. Грънчаровъ (з. в): . . . и е трѣбвало да отиде отъ тукъ другъ владика да освети църквата, недейте излиза отъ тая трибуна да критикувате дѣлата на тоя или она. Най-напредъ нашитѣ архипастири, владичи, трѣбва да дадатъ примѣръ за държане на своитѣ подведомствени свещеници и дякони, както и на мирянитѣ (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тодоръ Кожухаровъ.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ бюджетарната комисиия, когато се гледаше бюджетътъ на Българската православна църква, не станаха разисквания поради това, че не разполагахме съ достатъчно време. Тамъ г. министърътъ на външнитѣ работи и изповѣданията имаше голѣмото и искрено желание да направи нѣщо, макаръ и малко, за подобрене участъта на селскитѣ свещеници, преимуществено на младитѣ селски свещеници, за които се изтъкна, че действително сѣ въ едно твърде тежко положение. Никой не се съмнява въ констатациитѣ, които направи г. министърътъ, защото всички ние, които познаваме живота на селския свещеникъ, особено на този младъ свещеникъ, който сега започва кариерата си, не можемъ да не признаемъ, че действително той е поставенъ въ едни крайно неблагоприятни условия, и ние даже се чудимъ, какъ могатъ тия скромни труженици на Българската православна църква да се закрепятъ въ началото на своята кариера при тия крайно неблагоприятни условия. Обаче ние въ бюджетарната комисиия трѣбваше да се съгласимъ съ голѣмо съжаление и съ декларацията на г. министра на финанситѣ, който ни заяви, че поради общата оскѣдица, поради туй, че държавата е принудена да намали заплатитѣ на по-голѣмата частъ отъ чиновницитѣ, тая година тя не е въ състояние да отдѣли макаръ и малко за подобрене участъта на селскитѣ свещеници. Ние съ огорчение трѣбваше да се съгласимъ съ това, защото не искаме да минираме бюджета на г. министра на финанситѣ. Но нѣмаше две мнения въ бюджетарната комисиия, безъ разлика на партии: всички народни представители се съгласиха, че по принципъ народното представителство всѣкога трѣбва да се отзове съ готовностъ на всички жертви, които държавата би се оказала въ състояние да направи за подобрене бита на свещеника. И ние се ласкаемъ съ надеждата и вѣрбата, че въ близко време българската държава ще може да отдѣли нѣщо отъ своитѣ срѣдства, та заедно съ това, което може да отдѣли и Св. Синодъ, да подобримъ заплатитѣ на селскитѣ свещеници. Въ комисиията сѣщо така твърде основателно се изтъкна, че Св. Синодъ би могълъ да упражни единъ по-голѣмъ контролъ при използване на църковнитѣ и манастирски имоти, за да може отъ приходитѣ на тия, безспорно, голѣми имоти да се отдѣлятъ суми за подобрене заплатитѣ на свещеницитѣ. Съмнение нѣма, г-да, за всички, които наблюдавате по какъвъ начинъ се стопанисватъ имотитѣ на Българската православна църква, че при едно по-разумно стопанисване църквата, респективно Светиятъ Синодъ, ще бѣде въ състояние да задоволи много свои нужди, за които сега иска помощта на държавата. Азъ считамъ за съвсемъ неудобно и изумително въ този моментъ да се спирамъ на конкретни случаи, за да иллюстрирамъ по-нагледно своята мисълъ, защото на васъ много отъ тѣхъ сѣ известни.

Но сега, въ този моментъ, ние бѣхме неприятно изненадани отъ декларациитѣ на единъ народенъ представителъ, който съ голѣма невъздържаностъ отъ трибуната на Народното събрание отправи тежки упреци къмъ Българската православна църква. Нашъ дългъ се налага, безъ разлика на партии, да протестираме за този невъздържанъ и неприличенъ езикъ къмъ Българската православна църква, който тя съ нищо не е заслужила, и да заявимъ, че българското Народно събрание, безъ разлика на партии, храни свещенъ споменъ за великата роля, която е играла Българската църква за запазване националното съзнание на българския народъ въ вѣковетѣ на робството. (Ржкоплѣскания) Ние смѣло можемъ да заявимъ, че никога

друга църква не е играла такава колосална роля за запазване на националния духъ, както българската, и тази нейна роля, по величие и подвигъ, може да се сравнява съ онова, което въ миналото извърши, да кажемъ, хърватското духовенство за запазване националния духъ на хърватския народъ, когато бѣше подъ нѣмско и унгарско робство. Разбира се, че хърватското духовенство, което е живѣло при едни по-културни условия и при единъ по-богатъ народъ, се е намирало на единъ несравнено по-високъ материаленъ и интелектуаленъ уровень отъ нашето. То презъ вѣковетѣ е пазило своя народъ, а и днесъ въ момента, въ който говоримъ, е неговъ духовенъ водачъ. Нашето духовенство, разбира се, не може да се сравнява съ него, но и то, при тежкитѣ условия, при които е било поставено, е изпълнило своя дългъ. И ето защо, ценейки неговото дѣло и неговитѣ заслуги въ миналото, ценейки заслугитѣ му и въ настоящето, ние сме твърде болезнено засегнати, когато констатираме нѣкои дефекти въ живота на нашето духовенство, и реагираме, колчемъ чуемъ нѣкои неоснователни критики по неговъ адресъ. И ние въ случая можемъ да пожелаемъ само едно — нека ние, партизанитѣ, да не опартизираме българското свещеничество, да не го намѣсваме активно въ нашитѣ борби.

Г. Драгневъ (з. в): Достатъчно го намѣсихте.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Нека се стараемъ да го държимъ като единъ неутраленъ факторъ въ нашитѣ борби. При нашитѣ твърде нервни, често пъти твърде безогледни политически борби, тамъ въ низинитѣ на селото е нужно да има единъ неутраленъ факторъ, който да помирява, да побратимява. Тази роля всички трѣбва да поставимъ на българския свещеникъ, като сѣ общи усилия го извадимъ отъ нашитѣ партизански борби, а не да го намѣсваме въ тѣхъ, и не отъ трибуната на Народното събрание да му отправяме такива тежки обвинения.

Г. Драгневъ (з. в): (Възразява нѣщо)

Т. Кожухаровъ (д. сг): Въ какво можете да обвините, г. Драгневъ, българското свещеничество? Българското свещеничество има симпатитѣ на всички политически партии въ страната. Има свещеници, които симпатизиратъ на васъ (Сочи лѣвицата), има свещеници, които симпатизиратъ на насъ (Сочи дѣсницата), ние, обаче, имъ пожелаваме, и на еднитѣ, и на другитѣ, колкото е възможно, да бѣдатъ по-малко активни въ политическитѣ борби.

Но има и друго нѣщо, г. Драгневъ. Вие видѣхте съ какво равнодушие ви изслушаха другаритѣ ви отъ вашата парламентарна група. Азъ не желая да партизанистувамъ съ това, че Вие излизате отъ тѣхната срѣда чю нека българското свещеничество да знае, че думитѣ, които се казаха отъ трибуната, не изразяватъ мнението нито на една българска партия, а изразяватъ мнението на единъ болшевириранъ човѣкъ, който е подъ влиянието на Москва, който прави напразни усилия да болшевирира българския селянинъ, който мечтае за онова, което болшевицитѣ извършиха въ Русия, но което никога нѣма да стане, защото все ще се намѣрятъ въ България хора, които да му обрѣснатъ дългата коса. Това добре да се знае. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Г. Драгневъ (з. в): Селянинътъ го болшевирирахте вие, които го ограбихте и оставихте на просяшка тояга.

Председателъ: (Звъни) Стига!

Г. Драгневъ (з. в): Колкото се отнася до българитѣ, които иматъ друго въоръжаване, идете въ Малко Търново и Граматиково, идете въ Топузларе, Ямболско, идете въ Дервишка-могила, Казълагашко, и вижте какво става. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателъ: (Продължително звъни) Седнете си!

Т. Стойковъ (д. сг): Той е отъ партията на попъ Гапонъ.

Н. Топаловъ (д. сг): Не, отъ партията на отецъ Натаилъ, който взе участие въ метежитѣ.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Калфовъ.

Х. Калфовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Ползувамъ се отъ случая да поясня факта, на който вчера

тукъ се даде едно тълкувание, несъответно на истината. Въ бюджетарната комисия азъ бѣхъ посоченъ за докладчикъ на бюджета на Министерството на външните работи. Взехъ участие въ повечето отъ заседанията на бюджетарната комисия, както и въ дебатитѣ, които въ сжщата се развиха при разглеждането бюджета на Министерството на външните работи и църквата. Понеже бюджетарната комисия е еманация на Парламента — всички партии бѣха представени тамъ — всички можеха да кажатъ своитѣ претенции, критики и съвети, както и всички можеха да знаятъ, че нѣмаше никакви търкания и никакви особености при разисванията на този бюджетъ. Ако вчера въ последния моментъ азъ отсъствувахъ отъ заседанието на Народното събрание, то се дължеше на причини, които стоеха вънъ отъ менъ. Затова азъ помолихъ другаря г. Иванъ Петровъ да докладва вмѣсто менъ бюджета. Ако бихъ билъ въ възможностъ да бѣда тукъ, щѣхъ да изпълня тази си длъжностъ съ готовностъ. Толкова по снощица инцидентъ.

Понеже участвувамъ въ тѣзи дебати по бюджета на църквата, не мога да се въздържа да не кажа и азъ нѣколко думи. Увѣренъ съмъ, че г. министрътъ на външните работи ще каже своята дума по бюджета и ще даде подробни и изчерпателни обяснения и по разнитѣ мисли, изказани отъ трибуната, но азъ не мога да се въздържа да не отбележа тази фатална двойственостъ, която и днесъ пакъ тамъ (Сочи земледѣлцитѣ) се очертава.

Съ настойчивостъ отъ тукъ (Сочи трибуната) се изнесе болката на нашитѣ свещеници, изказа се загриженостъ за тѣхната малка материална подкрепа и се посочи дългътъ на държавата да се не сжпли, а да имъ даде онова, което тѣмъ се следва, за да могатъ тѣ съ по-голямъ достойнство и съ по-голямъ успѣхъ да изпълнятъ високата си мисия, която иматъ върху нашия народъ. Но, докато такива важни и сериозни аргументи се изнасяха отъ нѣкои оратори на трибуната, въ сжщото време отъ тамъ (Сочи земледѣлцитѣ) не забравиха да покажатъ своята престѣпна мисль, своята сжщина, бихъ казалъ. Нека не забравятъ тия господа, че бѣха дни, когато на светата църква не само че не се даваха съответнитѣ срѣдства, които тогава държавата можеше да ѝ даде, но ѝ се отне и Софийската семинария, въ която се възпитаватъ младежитѣ, които трѣбва да се посветятъ на духовно звание. И се отне по начинъ такъвъ, какъвто не подобаваше, даже ако бѣ необходимо да се отнеме семинарията за известно време отъ нейнитѣ притежатели; отне се по начинъ такъвъ, какъвто никога не трѣбваше да се употреби спрямо нашата църква, която заслужава само уважение и признателностъ. Не само това, но тѣ посегнаха и на имотитѣ на църквата, както и днесъ продължаватъ да хвърлятъ око върху тѣхъ, не съ целъ да подобрятъ тѣхното производство и да увеличатъ приходитѣ отъ тѣхъ, не отъ съображения да направятъ нашата църква по-силна и по-мощна въ материално отношение, за да може по-успѣшно да постигне своитѣ цели въ духовно отношение, но съ други мисли и съ други стремежи, които всички ние познаваме и които сж само отрицателни.

Отъ тамъ (Сочи земледѣлцитѣ) сжщо се изтъкна мисльта, че ние не подкрепяме другитѣ въроизповѣдания въ нашата страна. Може ли и трѣбва ли отъ тази трибуна да се заявява така отъ единъ представителъ на българския народъ? Гле другаде е така голѣма въротърпимостъта, както у насъ? Въ коя друга държава на Западъ и изобщо въ Европа се гледа съ такова бащинско око на всички въроизповѣдания, както у насъ? Къде другаде се дава възможностъ на другитѣ върски общини, безъ разлика на въроизповѣдания, да получаватъ срѣдства до такава висока степенъ, какъто податнитѣ сили на върующитѣ позволяватъ, както това става въ България, та трѣбваше отъ тукъ да се иска свобода на въроизповѣданията? Къде и кога е имало и има повече свобода на въроизповѣданията, отколкото въ България? Можеше ли до тамъ да се отиде? И когато това искане е направено тъй неоснователно, защо въ такъвъ случай е направено то? Разбира се, то е направено съ цели, които ние знаемъ: първо, за да се демагогствува, и второ, за да се подкопава авторитетътъ на днешната българска държава.

Друга неистина, друга неправда, друга жестока обида пакъ отъ тамъ се отправи: църквата служила на властѣта, тя била съюзница на държавата, а не на народа! Може ли съ такава голѣма отрицание на тъй крупни исторически факти да се дойде до толкова силно умопомрачение, че да се забравятъ цѣли епохи въ живота на българския народъ — отъ срѣднитѣ вѣкове, та дори до новитѣ времена? Коя друга църква е сподѣляла така живо болкитѣ и мъкитѣ на своя народъ, коя друга църква повече е помогнала не само за духовното възраждане на своя народъ, но и за неговото културно и национално въздигане, колкото нашата църква, за да можемъ да се съмняваме въ нейната

главна целъ на сжществуване, въ нейната искреностъ и да дръзнемъ да я считаме, че е съдружникъ на тогова или на оногова? Това не се прави съ друга целъ, освенъ да се петни светостѣта на църквата и да се отричатъ заслугитѣ, които иматъ нейнитѣ достойни служители; да се турятъ въ сѣнка и подъ съмнение — нѣщо, което не трѣбва да става предъ народа, предъ широката маса. Защото интелигенцията знае заслугитѣ на нашата църква презъ вѣковетѣ, а съ тази заблуда се иска да бѣде забудено предъ народа — главно предъ народа — великото дѣло на нашата църква.

Ако днесъ въ бюджетопроекта, който разглеждаме, не се отпускатъ нуждитѣ срѣдства, въпрѣки желанието на правителството, това се дължи не на нѣкакви други причини, а само поради невъзможността българскиятъ народъ да даде по-голямъ срѣдства въ тия тежки времена за въпросната целъ. Вѣрно е, че сж много малко срѣдства, които се даватъ на църквата, но все пакъ има възможностъ, утре или другиденъ, въ последното заседание на бюджетарната комисия, въ което ще се уравниятъ окончателно общитѣ цифри на бюджета, да се намѣри нѣкоя нова сума, както се обеща отъ двамата съответни министри, съ която да се подкрепятъ свещеницитѣ и семинариитѣ.

Но онова, обаче, отъ което най-много се нуждае църквата, не е бюджетътъ, не сж срѣдствата или пособията, които ѝ се отпускатъ отъ държавата, макаръ и тѣ да сж нуждни и необходими въ настоящето, защото все пакъ тѣ сж временни и преходни въ вѣковетѣ. Тя се нуждае повече отъ нашето уважение, повече отъ нашата почитъ и преди всичко повече отъ нашата любовъ къмъ учението, което тя проповѣдва. Това ние можемъ да го дадемъ не съ бюджета, а черпейки го отъ нашето сърдце и отъ нашата свѣсть. Но тѣ (Сочи земледѣлцитѣ) въ състояние ли сж да кажатъ, че правятъ това? Не!

Д. Гичевъ (з. в): Тая поза съвсемъ не Ви прилича, г. Калфовъ. Недейте предизвиква. Вие ще плачете за българската държава и за българската църква! (Възражения отъ сговориститѣ. Пререкания между земледѣлци и сговористи)

Х. Калфовъ (д. сг): Нека си спомнимъ пролѣтѣта на 1923 г., когато цѣлиятъ Св. Синодъ бѣше принуденъ да отиде въ Славовица, за да се яви предъ сатрапа, който бѣше тамъ. Тогава влакътъ, съ който пътуваха светитѣ старци, нарочно не спрѣ, и единъ отъ тѣхъ падна и си счупи ржката.

Отъ сговориститѣ: Позоръ!

Х. Калфовъ (д. сг): Цѣли часове синодалнитѣ старци стояха предъ вратата на вилата, за да бѣдатъ приети. Но напразно, тѣ се завърнаха, безъ да сж се срещнали съ нещастния Стамболийски. Това ли е уважението и почитѣта къмъ църквата?

Д. Гичевъ (з. в): Не Вие срамъ! Вие ще защищавате църквата!

(Продължава да говори при силно тропане по банкитѣ и викове „Долу!“ отъ сговориститѣ)

Х. Калфовъ (д. сг): И страхътъ отъ Бога бѣ изчезналъ у тѣхнитѣ водачи. Въ Божия храмъ, предъ трупа на единъ свой другаръ — когато опѣваха покойния Александъръ Димитровъ въ „Св. Недѣля“ — тѣхниятъ тиранинъ заплашваше Бога! (Възражения отъ земледѣлцитѣ. Тропане по банкитѣ отъ сговориститѣ) Ето защо той не се посвѣни и най-голямитѣ служители на църквата да излага по единъ недостоеенъ начинъ.

Д. Гичевъ (з. в): Никога въ наше време не сж вдигали църква на въздуха. То е ваше дѣло — резултатъ на вашата политика, на вашия режимъ. Само когато вие и вашитѣ другари управлявахте, само тогава това стана! (Възражения отъ сговориститѣ)

Х. Калфовъ (д. сг): Той не позволи да спре влакътъ на спирката Чангарлий, за да не могатъ спокойно да слѣзатъ светитѣ старци, а да паднатъ тамъ, защото тѣ всички бѣха въ преклонна възраст.

Нашата църква, както е известно, дълги вѣкове е била подъ двойно робство; тя е била истински гонена и жестоко преследвана отъ два вида сили — материални и духовни — и пакъ е оцѣляла, не само за да пребѣде, но и за да даде моралъ, свѣтлина и вѣра на цѣлия народъ, за да не загине той духовно въ тъмнитѣ на робството. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ) Църквата иска почитѣта на народа,

а тая почитъ вие сте я отрекли отдавна, и то е за съжаление! (Продължителни ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Д. Гичевъ (з. в): Такива като Васъ ще защищаватъ църквата! (Тропане по банкитѣ отъ сговориститѣ и викове „Долу!“) Църквата не може да бѣде ятакъ на убийци и на убийци да дава благословията си! (Възражения отъ сговориститѣ)

х. Г. х. Петковъ (д. сг): Вие сте убийци! Вие не сте дружбаши, а апаши! (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ сговориститѣ. Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Председателътъ: (Звѣни) Моля ви се, г-да!

х. Г. х. Петковъ (д. сг): Нѣма дружбаши честни хора!

Председателътъ: Г. Гичевъ! Пояснете се, кого наричате убийци?

Д. Гичевъ (з. в): Дайте ми думата, ще обясня.

Председателътъ: Давамъ Ви думата да се обясните, защото иначе ще предложа да бѣдете изключенъ отъ заседанието.

Х. Мариновъ (з. в): Ами трѣбва ли да ни наричатъ отъ тамъ (Сочи сговориститѣ) апаши?

Председателътъ: Трѣбва да се държи смѣтка за думитѣ.

Х. Мариновъ (з. в): Той (Сочи х. Г. х. Петковъ) ни нарича апаша.

х. Г. х. Петковъ (д. сг): Не е ли вѣрно? Не бѣше ли вашата шайка, която вие подстрекавахте да обира въ Горна Орѣховица? (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Н. Стамболиевъ (з. в): Защо си не посипете главата съ пепелъ? Имате още куража да говорите вие, които изклахте . . .

Отъ сговориститѣ: Е-й-й-й!

Председателътъ: 10 минути Ви давамъ, г. Гичевъ.

Д. Гичевъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! По единъ въпросъ, по който най-малко може да се очаква, че могат да бѣдатъ предизвикани партизански страсти, че може да се внесе раздражение, се развиха дебати и сганаха пререкания, които заслужаватъ нашето внимание. Ние виждаме, че тия, които говорятъ, че църквата трѣбва да стои надъ партийнитѣ борби, че църквата има голѣми заслуги къмъ националното дѣло на българското племе — които ние не отричаме — тия именно хора, виждаме, казвамъ, да се опитватъ да запазятъ чувствата си на добри чедра, на вѣрни синове на майката църква само за себе си, да я монополизиратъ само за себе си (Оживление всрѣдъ сговориститѣ), така както искатъ и родолюбие, и патриотизъмъ, и всичко въ тая страна да запазятъ само за себе си. Това е стремежъ на сѣщитѣ тия хора (Възражения отъ сговориститѣ), които въ миналото се опитаха по спекулативенъ начинъ да използватъ родолюбието на голѣма частъ отъ българската интелигенция, които се опитаха да използватъ една частъ отъ въоръжената сила на българската държава, която трѣбва да служи на цѣлокупния народъ и на интереситѣ на държавата, а не на интереситѣ на партиитѣ. Ние виждаме, че по сѣщия начинъ тия господа се опитватъ да си послужатъ, като съ инструментъ на своята политика, и съ нашата национална църква.

Отъ сговориститѣ: Е-й-й-й.

Д. Гичевъ (з. в): И ако е истина, че църквата е била хранителница на националния духъ; че тя е била проводница на националното съзнание на нашето племе; че тя е водила борбитѣ на нашия народъ презъ тъмнитѣ вѣкове на робство, . . .

Нѣкой отъ сговориститѣ: Истина е, разбира се!

Д. Гичевъ (з. в): . . . не по-малко е истина сѣщо така, че днесъ вие плачете и се грижите за тая църква само на думи. Наистина, лошо е положението на селския свещеникъ, на тоя, който е пипналъ пулса на народа и живѣе съ мжкитѣ на своя народъ, на този, който е най-близо до народа си — вие признавате, че положението му е тежко.

Вие всѣка година изказвате бащински чувства къмъ него, но ги изказвате само на дума, а стискате кесията, давайки само възможното.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Г. председателю! Вие му дадохте думата за лично обяснение, а не за речъ.

Председателътъ: (Звѣни)

Д. Гичевъ (з. в): Въ сѣщото това време ние чуваме — азъ идвамъ тамъ, защото бѣхъ предизвиканъ да кажа една тежка дума на единъ господинъ, който не знае какво приказва — да бѣдемъ упрѣквани, че ние сме посѣгали, и че сме правили известни бележки . . .

Председателътъ: (Звѣни) Слушайте, дебатитѣ не сѣ приключени. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Ако г. Гичевъ иска да говори по бюджета, ще му дамъ думата.

Д. Гичевъ (з. в): Нѣма да говоря по бюджета.

Председателътъ: Обаче азъ Ви каня въ 10 минути да дадете обяснение за казанитѣ отъ Васъ думи.

Д. Гичевъ (з. в): Да, само за туй съмъ дошелъ тука. (Сочи трибуната)

Председателътъ: Само по това ще говорите.

Д. Гичевъ (з. в): Защото съмъ ги отпразилъ тѣзи думи. Къмъ тази организация, къмъ която принадлежа не само азъ, се отправиха тукъ ни въ клинъ, ни въ ржкавъ упрѣци, че тя, въодушевена не знамъ отъ какви демонични чувства, водена отъ инстинкта за разрушение на всичко въ тая страна, посѣгала на нашата национална църква и вземала нейнитѣ имоти и, следователно, най-малко ние сме имали правото да приказваме за църквата.

Нѣкой отъ сговориститѣ: То е вѣрно.

Д. Гичевъ (з. в): Азъ бихъ желалъ, г-да, вие, които наричате себе си християни, да ми кажете: престѣпление ли е спрямо началата на християнската религия, която бѣше религия на униженитѣ и онеправданитѣ, на отхвърленитѣ и потиснатитѣ отъ живота, на онѣзи, които и тогава, както и сега, плачатъ по кръстопѣтищата, отрицание на християнството ли е, когато ние посегнахме на една манастирска нива и казахме: „Хилядата бѣжанци, които вашата политика ни изпрати отъ Тракия, ще бѣдатъ тукъ оземлени, одворени, за да издигнатъ своитѣ жилища и да има кжде да подслонятъ своитѣ глави?“ Нима това е дѣло противъ Бога? Нима това е едно кощунствено дѣло? Нима по този начинъ ние не изпълнихме най-добре волята на Бога, като отидохме да смекчимъ сѣдбата на тѣзи онеправдани хора и да обършимъ сълзитѣ имъ? Нима нѣкога този, който създаде християнската религия и въ името на когото всички днесъ паятъ свѣщи и четатъ молитви, имаше чифлици? Нима той проповѣдваше аргатството? Нима той имаше богатство? Той ходѣше босъ. (Възражения отъ сговориститѣ) И днесъ правъ бѣше този ораторъ, който ви каза, че 1.000 л. не можете да намѣрите за селския свещеникъ, а може да намѣрите 10.000 л. за висшитѣ бюрократи, за голѣмитѣ чиновници, на каквито сѣ се обърнали висшитѣ духовни лица въ нашата православна църква. Ето тукъ ние виждаме да се провежда една политика, отъ която вие не можете да се откажете. Защото докато селскиятъ свещеникъ е съ своя народъ, докато той винаги е живѣлъ съ неговитѣ неволи и съ неговитѣ радости — ако е имало нѣкога радостъ за него — вие искате, задоволявайки онѣзи, които сѣ горе, които командуватъ, управляватъ църквата, да намѣрите въ тѣхното лице едни съюзници, едни аргати, ако щете, които да впрегнатъ църквата въ услуга на вашата политика. И ако нѣкога се намираха свещеници, които отказваха причастие на хора, извършили престѣпление спрямо човѣшки моралъ, днесъ азъ мога тукъ да ви кажа, че когато нашата страна се посѣя съ трупове, когато по нашитѣ полета хората падаха като снопове, ко-се посегна на най-скѣпното нѣщо въ тая страна — и въ всѣка страна — на човѣшката личностъ, на човѣшкия животъ, ние не видѣхме отъ тѣзи лица да се каже „стига!“ (Възражения отъ сговориститѣ)

Д. Ивановъ I (д. сг): То бѣше точно въ ваше време. Вие ги пращате и отъ Югославия да навлизатъ тукъ да убиватъ.

Д. Гичевъ (з. в): Ние не видѣхме тѣзи, които се обличатъ съ златни одежди, да откажатъ причастие на хора,

които сж извършили престъпление. Заради това азъ казвамъ, че думитъ, които съмъ казалъ, сж думи прави, за които по никакъвъ правилникъ за вътрешния редъ на Народното събрание не може да ми се наложи наказание. Християнската църква не е църква на тия, които разпъватъ хората на кръстъ, а е църква на тѣзи, които биватъ разпъвани и убивани затова, че сж милбеди за свободитъ и правдинитъ на народитъ винаги презъ всички времена. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитъ)

П. Йоловъ (д. сг): Християни-цепеничари — не само дружбаши.

Д. Ивановъ I (д. сг): Които получаватъ сребърници.

Н. Стамболиевъ (з. в): Християнитъ не разпъватъ, а вие разпъвате. Църквата не е вашъ монополъ.

Д. Ивановъ I (д. сг): Вашиятъ монополъ е монополътъ на Юда Искаротски — за сребърници.

Н. Стамболиевъ (з. в): Свещеникътъ трѣбва да застане на страната на онеправданитъ, а не на страната на силнитъ. (Голѣма глъчка)

Министъръ Г. Т. Данаиловъ (къмъ председателя) Моля, дайте ми думата!

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на обществения сгради, пѣтищата и благоустройството.

Н. Стамболиевъ (з. в): Владитѣ сж откривали вашитѣ тържества и сж присѣствували на ваши банкети, кждето сж държали патриотични тостове. Това бѣше въ последнитѣ събития.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Моля Ви се. Азъ искахъ да мълча, но понеже Вие много приказвате, искамъ да спомня на народното представителство едни моменти, които Вие не знаете, защото сте много младъ, но дѣдо Станю добре ще си спомни. Азъ бѣхъ свидетелъ, когато въ църква се освещаваха знамената на земледѣлската партия, и съ тѣхъ начело съ свещеницитъ ходѣха съ знамената на изборитѣ.

Отъ сговориститѣ: Да!

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Азъ съмъ видѣлъ лично свещеника, напр., на с. Казалбѣлене и др. да води на изборитѣ вашитѣ съпартизани къмъ секциитѣ. (Възражения отъ земледѣлцитъ) Азъ бѣхъ свидетелъ, когато свещеникъ кълнѣше избирателитѣ, че ще гласуватъ за земледѣлцитѣ. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Азъ бѣхъ свидетелъ, когато карахте свещеника насила да освещава знамената на вашата партия и да кълне за вѣрностъ къмъ земледѣлската партия, да кълне избирателитѣ, че ще гласуватъ за васъ. (Шумни възражения отъ земледѣлцитѣ)

Н. Стамболиевъ (з. в): Това е демагогия.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Никаква демагогия не е. Азъ съмъ бѣхъ свидетелъ навремето, когато партийнитѣ ваши знамена се редѣха наредъ съ хоругвитѣ въ църквитѣ. Вие унижихте църквата и свещеницитѣ. (Възражения и протести отъ земледѣлцитѣ)

Председателътъ: (Звъни)

Министъръ В. Молловъ: (къмъ земледѣлцитѣ) Я си седете тамъ!

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: По-добре ще бѣде, прочее, да мълчите. (Глъчка)

Председателътъ: (Звъни) Г. г. народни представители! Моля ви се, председателството никога не е отнемало възможността на който и да е народенъ представителъ да се изкаже по въпроситѣ, които сж били поставени на дневенъ редъ. Напротивъ, имало е голѣма толерантностъ за изказване на мненията; винаги съмъ давалъ думата на ораторитѣ да се изказватъ напълно. Но, г-да, свободата на трибуната не е свобода на клеветата, да се обиждатъ тѣзи или онѣзи парламентарни групи или отдѣлни лица. Това е злоупотребление съ свободата на словото въ Парламента. **Г. Гичевъ** отправи къмъ болшинството думитѣ „убийци“.

П. Миновъ (з. в): Вие не сте го чули.

Председателътъ: Азъ нѣмамъ нужда отъ адвокатъ!

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Той самъ призна, че ги е казалъ.

Председателътъ: (Става правъ) Свободата на мнение отъ тая трибуна не може да мине тѣзи граници.

Азъ предлагамъ, следъ тѣзи обяснения на г. Гичевъ, въ които не се съдържа никакво извинение за тая обида, да бѣде изключенъ за три заседания.

Когато сж съгласни, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ. Продължителни възражения и тропане по банкитѣ отъ земледѣлцитѣ)

К. Цвѣтковъ (з. в): Ами онзи, (Сочи х. Г. х. Петковъ) като ни нарече „апаши“?

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Председателътъ не чува такива работи.

П. Миновъ (з. в): Какво вѣрно има въ това, дето се казва, че ние сме участвували въ атентата въ Св. Недѣля? (Продължителна глъчка)

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Станю Златевъ. (Възраженията отъ земледѣлцитѣ продължаватъ)

К. Куневъ (д. сг): Гичевъ да напусне залата!

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Г. председателю! Насъ ни нарекоха „апаши“, обидиха цѣлата група, а Вие мълчите по това. (Възраженията отъ земледѣлцитѣ продължаватъ)

Н. Стамболиевъ (з. в): Сжщата санкция бихме желали да се приложи и къмъ г. Калфовъ, който обиди Земледѣлския съюзъ. Ние правимъ това предложение.

Отъ земледѣлцитѣ: Насъ ни нарекоха „апаши“, г. председателю!

Председателътъ: (Звъни)

Д. Ивановъ (з. в): (къмъ сговориститѣ) Вие обиждате повече отъ насъ.

(Квесторътъ Емануилъ Начевъ отива при земледѣлцитѣ и ги приканва къмъ редъ)

Д. Даскаловъ (з. в): Искамъ думата, г. председателю!

Председателътъ: Стойте на мѣстото си! Не мога да Ви дамъ думата. (Глъчка)

С. Златевъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Най-малкото по тоя въпросъ, по черковния, по религиозния въпросъ, трѣбваше да се повдигнатъ партизански дертове. (Глъчката продължава) Отдавна не е билъ изключванъ депутатъ отъ заседанията на Камарата. Сега се изключи единъ депутатъ за три заседания поради развилитѣ се партизански страсти въ тая Камара, а не за друго.

Отъ сговориститѣ: Ей-й-й!

С. Златевъ (з. в): Азъ не очаквахъ отъ г. Калфовъ тия думи, които той отправи къмъ една организация тукъ. Азъ не очаквахъ дори обиднитѣ думи на г. професоръ Данаиловъ, въ този моментъ министъръ. Най-малко отъ просвѣтени хора, отъ интеллигентни, отъ високо интеллигентни хора, нека ги нарека, може да се очаква, и то когато се разглежда въпросъ за църквата, да се повдигатъ партизански страсти. (Възражения отъ сговориститѣ)

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Ти ги познавашъ отъ Търново, когато ги биехте тамъ. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

С. Златевъ (з. в): Но тоя фактъ ще остане за смѣтка на ония, които го предизвикаха. (Глъчка)

Г. г. народни представители! Разглежда се бюджетътъ на Българската православна църква. За нѣкои това може би е единъ твърде маловаженъ фактъ, твърде малка работа и бива и съ насмѣшки, и съ нападки, и съ пренебрежение да минемъ този тѣй „маловаженъ“ за тѣхъ въпросъ. Г. г. народни представители! Въпросътъ за българската църква, въпросътъ за православната религия у насъ е единъ отъ

първият въпроси, на които ние тръбва да се спремъ. Оня денъ отъ туй мѣсто (Сочи трибуната) единъ просвѣтень човѣкъ, депутатъ, дойде да подчертае на нѣколко пѣти, че, покрай икономическата криза, въ България има и морална криза. И не ми е чудно днесъ, когато виждамъ, при разглеждането на въпроса за нашата църква, да се повдигатъ въпроси, мѣстото на които не бѣше тукъ. Туй показва, че не само долу, въ обществото, има морална криза, но я има и тукъ, у насъ.

Н. Топаловъ (д. сг): И най-много у васъ, защото ти бѣше водачъ на търновскитѣ събития. Не те е срамъ да приказвашъ! Ти положи клетва да поддържашъ Земледѣлския сѣюзъ.

Х. Мариновъ (з. в): То не е престѣпно. Вие сте се клели 20 пѣти.

С. Златевъ (з. в): Ще дойда и до тоя въпросъ.

Д. Ивановъ (з. в): (Къмъ Н. Топаловъ) Кѣде се намирашъ?

Н. Топаловъ (д. сг): Какво разправяшъ?! Я го кажи да те чуя по-хубаво!

Д. Ивановъ (з. в): Ти не вѣрвашъ въ нищо. Вашата култура и вашата наука докара безвѣрие.

Н. Топаловъ (д. сг): Ти за боза разправяй, а не за тия работи.

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! На всинца ви е известно, че българската църква отъ день на день се опразва отъ своитѣ богомолци.

Г. Драгневъ (з. в): Тя отдавна се е опразднила.

С. Златевъ (з. в): Ние трѣбва да подиримъ, коя е причината за упадѣка на нашата православна църква. Азъ не чухъ тукъ отъ онѣзи, които се изказаха, да се спратъ на този въпросъ, да намѣрятъ причината и да препоръчатъ рецептата, за да може злото да бѣде излѣкувано. Защото не се ли спремъ да излѣкуваме причината на злото, нашата църква, нашата религия, нашата вѣра ще отиде тамъ, кѣдето нѣкои хора желаятъ — ще отиде тамъ, кѣдето е отишла днесъ въ болшевишка Русия — до безвѣрие, да нѣма никаква религия днесъ тамъ.

С. Рясковъ (д. сг): Не те ли е срамъ? Какво приказвашъ!

С. Златевъ (з. в): А пѣкъ народъ безъ вѣроизповѣданіе, той не е народъ. Азъ не познавамъ народъ, който да нѣма религия, освенъ циганитѣ, . . .

Нѣкой отъ сговориститѣ: Не обиждай!

С. Златевъ (з. в): . . . които сѣ прѣснати по цѣлъ свѣтъ. Нѣма държава, нѣма частъ на свѣта, кѣдето да нѣма цигани. Тѣ сѣ останали безъ религия отъ времето на фараонитѣ въ Египетъ.

Д. Ивановъ I (д. сг): Има цигани мохамедани, има и цигани християни. И това ти не знаещъ. Изглежда, че въ кръчмата стоишъ повече, отколкото въ църква. Иди да ги видишъ, че не сѣ отъ фараонитѣ.

С. Златевъ (з. в): Азъ не говоря за тѣхъ; азъ говоря за ония цигани, които не сѣ нито християни, нито будисти. Тѣ сѣ безъ религия и, благодарение на туй, сѣ прѣснати по цѣлъ свѣтъ и не се знае, кѣде е тѣхното отечество.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Дружбаши тѣ будисти ли сѣ?

С. Златевъ (з. в): Ето защо, когато разглеждаме въпроса за нашата православна религия, азъ трѣбва да подчертая думитѣ на г. Кожухаровъ, че, благодарение на тая религия, благодарение на нашата църква, на нашето училище, ние се радваме отъ 50 години насамъ на една свободна единица — българската държава.

Г. г. народни представители! Ако не бѣше българската църква, азъ не знаа какво би станало съ българския народъ.

Т. Христовъ (д. сг): Кажи това на Драгневъ, дѣдо Станьо!

С. Златевъ (з. в): Ако не бѣше българското село, което г. Калфовъ отрича — и той се обърна къмъ насъ и каза: „Вие отричате църквата“, което не е право — българската народностъ нѣмаше да се запази. Той трѣбваше да проучи по-добре кой е отричалъ църквата въ миналото. Г. Калфовъ! До освободителната война азъ не виждахъ селянинъ да носи фесъ на главата си и да се мѣчи да се приспособява къмъ турската народностъ и турската религия, за да може да преживѣва по-добре; да се нарича грѣкъ, за да може да преживѣва по-добре между турската властъ. Кѣде въ селата вие ще ми посочите подобни екземпляри? Въ градищата имаше хора, които масово се погръчваха и помюсюлманчваха, които не знаеха какво е българска църква и които бѣха въ обществото на турскитѣ паши — хора, които бѣха забравили религия и народностъ! Благодарение на селото, което вие днесъ обвинявате, че се отрича отъ църквата, тя се запази. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ) То пазѣше църквата, то пазѣше и училището.

Попѣтъ и учителтъ бѣха душата на българското село. И днесъ, ако имамъ да обвинявамъ нѣкого за моралното падение на българския народъ, ще обвинявамъ именно църквата и нашето училище.

Г. г. народни представители! Въ миналото попѣтъ и учителтъ бѣха между народа. Днесъ кѣде е попѣтъ, кѣде е учителтъ? Днесъ двамата сѣ въ война помежду си, единъ срещу другъ, въ война съ българския народъ.

В. Драгановъ (з. в): Народтъ казва: „Вържи попа, за да е мирно селото“.

Х. Калфовъ (д. сг): Учителтъ и свещеникътъ не сѣ въ вражда.

С. Златевъ (з. в): Г. Калфовъ! Азъ Ви слушахъ съ внимание, изслушайте ме и вие.

Х. Калфовъ (д. сг): Народтъ си обича и почита сичовно църквата. Вашата властъ — за нея говорете. За народа не говорете. (Глъчка)

Председателтъ: (Звъни)

Ц. Стоянчевъ (з. в): (Къмъ Х. Калфовъ) Кога ги разбрахте тия работи?

С. Златевъ (з. в): Ние знаемъ кои сте вие, кѣде изведохте българския народъ.

А. Тодоровъ (д. сг): Между тебе и народа има голѣма разлика. Ти и онѣзи тамъ (Сочи земледѣлцитѣ) не представявате народа.

С. Златевъ (з. в): А ти ли си българския народъ, ти ли, който дойде на 9 юний, въ една тъмна нощъ, за да се настанишъ на това мѣсто, на което те виждаме сега тукъ, по благоволеніето на стражарския камшикъ?

Г. г. народни представители! Азъ бихъ желалъ вчера, когато се разглеждаше бюджетътъ на Министерството на просвѣтата, да бѣдѣше тукъ г. министърътъ на външнитѣ работи. Днесъ пѣкъ, когато се разглежда бюджетътъ на Българската православна църква, азъ не виждамъ да присѣтствува тукъ г. министърътъ на просвѣтата.

В. Драгановъ (з. в): Нали министърътъ на просвѣтата си има чл. 70, по който уволнява даскалитѣ — това му стига!

С. Златевъ (з. в): Тия двама министри трѣбва да се разбератъ, трѣбва да обединятъ своитѣ сили и да извадятъ отъ партизанскитѣ гнѣзда своитѣ подведомствени органи.

С. Рясковъ (д. сг): Попа и даскала ли?

С. Златевъ (з. в): Да, попа и даскала, защото на много мѣста днесъ въ България ще видите, че отъ която партия е даскалтѣ, народтъ не е отъ тая партия. Бацитѣ на децата, възпитавани отъ тоя даскалтѣ, не сѣ отъ сѣщата партия, отъ която е даскалтѣ; той е въ война съ бацитѣ на тия деца, които възпитава. Какво възпитание ще чакате вие да даде тоя даскалтѣ на тия деца? Г. г. народни представители! Трѣбва да погледнемъ фактическия животъ какъвъ е. Има една омраза между бацитѣ на децата и учителя. Бащата на едно дете, колкото и да се пазѣ, не може да не изпусне нѣкоя приказка за учи-

теля предъ детето си; подъ влияние на това, което е преживял на улицата и кръчмата въ партизанскитъ си ежби, често пъти той не може да се въздържи да не наругае предъ детето си неговия учителъ. Лъжа ли е това? Днесъ 99% отъ учителитъ сж въ вражда съ бацитъ на децата, които възпитаватъ, ненавиждатъ се, гонятъ се, хулятъ се, ругаятъ се — бащата предъ своитъ деца, учителътъ — предъ ученицитъ, които възпитава. Докато учителътъ не бѣше опартизаненъ, попитъ и учителътъ бѣха заедно. Азъ си спомнямъ, като бѣхъ дете, какъ учителътъ излизаше съ отъ селото, но и отъ други села, и отиваха въ училището, а следъ тѣхъ вървѣха цѣлъ орлякъ хора, и не само отъ селото, за да чуятъ какво ще имъ каже тамъ учителътъ — следъ онова, което свещеникътъ имъ е казалъ въ църква — по тѣхния халъ, по хала на заробения български народъ по него време, какъвъ ще бѣде изходътъ отъ положението на тоя народъ и т. н. Къде е днесъ туй сътрудничество между учителя и родителитъ на децата? Къде е туй сътрудничество между църквата и училището, между училището и семейството? Къде е сътрудничеството между тия три фактора днесъ? Днесъ тѣ сж въ война едни противъ други. Затова да не ви е чудно, че моралното падение днесъ е отишло толкова далечъ. И азъ не зная защо днесъ не се спирате на него.

П. Палиевъ (д. сг): Вие го създадохте.

С. Златевъ (з. в): А отъ морално падналъ народъ и отъ морално паднало учителство какво може да се очаква?

Т. Христовъ (д. сг): Кой го деморализира? Вашата демагогия!

С. Златевъ (з. в): Какво може да се очаква при такова морално падение, какви бѣдещи граждани могатъ да се подготвятъ, мене ми е много ясно.

Н. Търкалановъ (д. сг): Нещастieto е тамъ, че стигнахме до положението Вие да ни четете моралъ. Престѣпникъ такъвъ!

С. Златевъ (з. в): Откакъ се изхвърли въроучението отъ нашитъ училища и почна да се проповѣдва друго едно учение, много хора у насъ, особено отъ по-младитъ — нѣма да кажа старитъ — за срамъ на християнството, станаха нерелигиозни. Не знамъ кой господинъ тукъ ни каза, че въ не знамъ коя държава имало седмично не знамъ колко часове въроучение въ училищата, а въ нашитъ училища, знаете, не се преподава въроучение, на децата не се дава религия, вѣра. Давате ли нѣщо религиозно на децата, като отидатъ въ класовѣтъ? Не. Само до трето отдѣление, мисля, се преподава въроучение. Затова днесъ нѣма да видите млади хора да посетятъ нѣкоя църква или да се кръстятъ. Защо?

Т. Христовъ (д. сг): И стари като тебе не ходятъ на църква.

С. Златевъ (з. в): Защото много научили отъ учителитъ си, като отишли въ класовѣтъ!

А. Тодоровъ (д. сг): Ти и сутринъ и вечеръ се кръстишъ, но човѣка убивашъ. Защо ти е тогава това кръстене?

К. Кънчевъ (д. сг): Ти организираше убийства.

С. Златевъ (з. в): (Къмъ А. Тодоровъ) Я ми кажи, другарю депутате, кога си ме видѣлъ да убивамъ човѣкъ?

С. Рясковъ (д. сг): Когато водѣше тълпитъ въ Търново.

К. Кънчевъ (д. сг): и други сговористи: Въ Горна-Орѣховица.

С. Златевъ (з. в): Това, което е станало въ Горна-Орѣховица, то ще остане за ваша смѣтка.

Т. Христовъ (д. сг): Това следователътъ го пише за тебе.

С. Златевъ (з. в): Има много хора, които знаятъ какво е правилъ дѣдо Станю въ Горна-Орѣховица.

Т. Христовъ (д. сг): Това е взето отъ следствието.

С. Златевъ (з. в): Недейте повдига този листъ сега, за да не видимъ кой кого е убивалъ.

Отъ сгориститъ: А-а-а!

С. Златевъ (з. в): Преди малко брахте плодовѣтъ, преди малко извършихте единъ актъ, който не биваше по никой начинъ да извършите, особено по единъ такъвъ въпросъ.

Отъ сговориститъ: А-а-а!

С. Златевъ (з. в): Ще ме карате ли да говоря на тая тема, за да видимъ кой кого е убивалъ? Оставете, недейте рови засѣхнали рани, недейте чопли ония рани, които зарастватъ, защото това нищо добро нѣма да донесе нито на тоя, който ги чопли, нито на тоя, който сега е заробенъ.

А. Тодоровъ (д. сг): По чии гърбове бѣха ранитъ?

Т. Христовъ (д. сг): Септемврийскитъ събития родиха деветоюнскитъ събития, а септемврийскитъ събития сж ваше дѣло. Отъ тамъ почва всичко, отъ тамъ сж ранитъ. 9 юний е само едно последствие.

С. Златевъ (з. в): Кои септемврийски събития?

Д. Витановъ (д. сг): Питайте Радоловъ.

Т. Христовъ (д. сг): Ония, които станаха около Търново и Долни-Джбникъ, когато потѣпкахте конституцията, когато узурпирате правата на българския гражданинъ и когато machкахте българския триколюръ.

С. Златевъ (з. в): Но има септемврийски събития и презъ 1923 г. Я да приказваме за тѣхъ и да ги съпоставимъ съ септемврийскитъ събития презъ 1922 г. или съ априлскитъ събития презъ 1925 г.!

Председателътъ: (Звъни) Г. Златевъ! На въпроса.

Т. Христовъ (д. сг): Събитията презъ 1923 г. сж послѣдствие на събитията презъ 1922 г.

С. Златевъ (з. в): Месецъ септемврий е единъ фаталенъ месецъ за българския народъ.

Председателътъ: (Звъни) Говорете по въпроса, г. Златевъ!

С. Златевъ (з. в): Да ви кажа ли, че презъ септемврий 1923 г. 84 души въ едно Ломско село бѣха разстреляни публично?

Председателътъ: (Звъни) Говорете по въпроса! (Възражения отъ земледѣлцитъ)

Г. Марковъ (з. в): Г. председателю! Какво е това? Защо го спирате, когато той говори?

Председателътъ: Да не отговаря на прекъсванията, а да говори по въпроса.

Д. Ивановъ (з. в): Но откакътъ (Сочи сговориститъ) го прекъсватъ и му задаватъ такива въпроси. Ние не повдигаме тия въпроси, а тѣ ги повдигатъ. На тѣхъ кажете да не го закачатъ.

Председателътъ: Г-да! Не прекъсвайте оратора.

Т. Христовъ (д. сг): Дребни душички и нечисти съвѣсти!

Председателътъ: Моля Ви се, г. Христовъ!

С. Златевъ (з. в): Азъ ви казахъ преди малко кои сж дребни душички. Но — точка на този въпросъ.

Отъ сговориститъ: А-а-а!

С. Златевъ (з. в): Г-да! Ние приказваме сега по бюджет-проекта на църквата. Нека г. министрътъ знае още една причина, която е, да не кажа, главната причина, но една отъ голѣмитъ причини, за да отпадне нашата религия. Г. министре! Има, да не кажа много свещеници, но све-

шеници, които позорят българската православна религия. Освободете се от тях.

Министър А. Буровъ: Че и депутати има такива.

С. Златевъ (з. в): Обърнете по-сериозно внимание върху пастирите на паството, за да може то да вижда по-друго от своя пастиръ. Да не изпадне още еднѣжъ въ това положение, въ което сме изпадали. Ето, она денъ вестниците писаха, че едно мирско лице отишло въ едно село и свещенодействувало месеци. Къде бѣше главата на българската църква да види, че праща въ това село за свещеникъ човѣкъ, който нѣма право да свещенодействува? И не стига, че това мирско лице свещенодействува, безъ да има право, но то води единъ пороченъ животъ презъ това време. Вие го отстраните и добре направихте, но такива работи не бива да се допускатъ. Защото, каква ще бѣде вѣрата, каква ще бѣде религията на това паство, на което вие пращате такъвъ свещеникъ? Отъ къде излизатъ добри млади свещеници у насъ, каквито сега сѣ рѣдкостъ? Излизатъ отъ семинариата. Ние трѣбва да се стремимъ да имаме добри свещеници, свършили семинариата, защото когато свещеникъ е добъръ, способенъ, черквата се пълни отъ денъ на денъ все повече и повече съ богомолци.

Т. Кожухаровъ (д. сг): И Гичевъ е отъ семинариата.

С. Златевъ (з. в): Това не знаемъ. Може да е побъркалъ пътя си: вмѣсто да отиде въ олтара, той е отишълъ въ кошарата. Какво да го правимъ!

Т. Кожухаровъ (д. сг): (Къмъ Д. Гичевъ) Дѣдо Станю казва, че си ялялъ семинаристъ.

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! Има работи въ духовенството, които не бива да ставатъ, и азъ тъкмо на тяхъ обръщамъ вниманието на г. министра. Има и въ главата на църквата, въ върховете, отъ които зависи да се затвърди ли православната религия у насъ или не, хора покварени, има ги и въ низините. Освободете се, г. министри, отъ негодните хора, които сѣ начело на българската църква, за да добие своята вѣра българскиятъ народъ за да има едно вѣрую той въ религията, която му се проповѣдва.

Азъ искамъ да подчертая предъ васъ още единъ фактъ. Азъ казахъ, че днесъ единъ ученикъ, който е свършилъ гимназия или който ще свърши даже само IV или V класъ на гимназията, никога не отива да стане свещеникъ, защото е изгубилъ религията въ себе си. Такива младежи не отиватъ да ставатъ свещеници. Тѣхъ нѣма ли ги видите да отиватъ и на черква, защото, казватъ, било срамота да отива интелигентенъ човѣкъ на черква. Тѣ смѣтатъ, щомъ е свършилъ срѣдно образование или висше, за него е срамно да отиде на черква. Срамуватъ се отъ колегите си, отъ свѣта. Азъ отъ единъ интелигентенъ или, да го кажа, полуинтелигентенъ човѣкъ, чухъ преди една-две години да ми казва: „Язъкъ, едикойси ужъ има висше образование, свършилъ е по естественитъ науки, а отишелъ въ черквата да пѣе“. Голѣмо прѣстѣпление, голѣма глупостъ било туй споредъ него! И туй го казва единъ адвокатъ, юристъ! Той осжда единъ учителъ за това, че, макаръ да е свършилъ естественитъ науки, отишелъ билъ въ черквата да пѣе — нѣщо, което не му подобавало, защото естественитъ науки друго учили, а той отишелъ въ глупавата черква на вѣрующитъ да пѣе. Г-да! Недейте търси вината въ онѣзи, които сѣ по-прости, по-невежи. Вината е въ интелигенцията, вината е въ нашето училище. Азъ видѣхъ и вчера тукъ при разискванията на бюджетопроекта на Министерството на просвѣтата да ставатъ хора и да подскачатъ, и да се възмушаватъ за това, че министърътъ на просвѣтата билъ се възползувалъ отъ чл. 70 отъ закона за народното просвѣщение и не пращатъ провиненитъ учители да бждатъ сждени отъ дисциплинарната комисия, ами съмъ си присвоилъ правото да ги уволнява и уволнилъ нѣкои учители. Г. г. народни представители! По моето мнение и въ настоящия моментъ има много учители, къмъ които трѣбва да се приложи чл. 70.

Отъ сговориститъ: Браво, браво!

С. Златевъ (з. в): Днесъ има много учители за чл. 70, днесъ има много учители, на които мѣстото не е въ училището. Азъ съжалявамъ, че г. министърътъ на просвѣтата го нѣма тукъ...

Д. Ивановъ I (д. сг): Ние ще му предадемъ Вашитъ думи.

С. Златевъ (з. в): ... да му кажа факти. Може да кажете, че това е старческа наивностъ, но азъ се възмушавамъ, когато единъ учителъ презъ великитъ пости, когато детето пости у дома, той предъ него да рѣже суджукъ въ време на часъ и да се обръща къмъ тѣхъ да яде, за да го видятъ.

С. Андреевъ (д. сг): Недейте забравя, че 90% отъ учителитъ сѣ селски синове.

С. Златевъ (з. в): Той може да яде, ...

Н. Търкалановъ (д. сг): Ама не бива.

С. Златевъ (з. в): ... той може да яде, ама у дома си, не предъ децата. Самъ Исусъ Христосъ е казалъ: ако ядешъ ти, недей отива да съблазнявашъ другитъ, а той отива да съблазнява. Този, който съблазнява, не бива да възпитава. Какво преследва сега съ това тоя учителъ? Той иска да убие вѣрата въ родителитъ на детето, иска да убие вѣрата на децата, които той възпитава. А пъкъ азъ ви казахъ, че народъ безъ вѣра е народъ загубенъ — отъ него не може да искате нито държава, нито нищо.

Г. г. народни представители! Азъ привършвамъ моитъ бележки, които имахъ да направя по бюджетопроекта на църквата. Бихъ желалъ г. министърътъ на външнитъ работи да влѣзе въ разбирателство съ г. министра на просвѣтата — единиятъ отъ църквата, другиятъ отъ училището — за да могатъ двамата съвмѣстно да поизмѣнятъ малко она духъ, който вѣе днесъ на много мѣста въ училищата, да изкоренятъ тоя духъ, който на много мѣста вѣе и въ главитъ на свещенослужителитъ, за да бжде пречистена българската църква отъ тѣхъ и да останатъ само достойнитъ, които ще изнесатъ оная религия, за която единъ японски професоръ, който е изучавалъ всички религии, като дойде въ София, каза: „Азъ съмъ изучавалъ всички религии, но по-неатакуема религия отъ християнската нѣма“. Съ какво ще замѣстятъ религията онаи безбожници, които се мжчатъ да вкоренятъ въ душата на българскитъ граждани безвѣрие, съ каква друга религия ще я замѣстятъ? Съ болшевишка ли, която обърна църквитъ на яхъри, която избива богомолцитъ въ черквата, за да всѣ страхъ всрѣдъ останалитъ? Дотамъ ли искате да дойдемъ? Ето защо, за да не дойдемъ до това дередже, азъ бихъ пожелалъ г. министърътъ на външнитъ работи и г. министърътъ на просвѣтата да влѣзатъ въ разбирателство и заедно, подпомагайки се, да се мжчатъ да лѣкуватъ тия недѣзи, тая поквара въ българската младежъ, въ бждещитъ български граждани, за да станатъ тѣ добри български граждани, които ще бждатъ готови да бранятъ интереситъ на цѣлия народъ и на българската държава. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитъ)

Председателъ: Има думата г. министърътъ на външнитъ работи и изповѣданията.

Н. Стамболиевъ (з. в): Г. Калфовъ ни обвини, че въ наше време били бити владци. Ние искаме това да се поясни. (Квесторътъ Емануилъ Начевъ отива къмъ Н. Стамболиева и го приканва къмъ редъ. Пререкания между Емануилъ Начевъ и нѣкои отъ земледѣлцитъ)

Председателъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да.

Н. Стамболиевъ (з. в): Не може г. Калфовъ да казва тукъ, че Земледѣлскитъ съюзъ е убивалъ владци. За чѣстта на черквата и за чѣстта на тая Камара, ние трѣбва да отхвърлимъ това обвинение, отправено ни отъ единъ бившъ министъръ, който не знае, какво приказва. (Глъчка)

Председателъ: (Звъни) Нѣмате думата, г. Стамболиевъ.

Има думата г. министърътъ на външнитъ работи.

Министър А. Буровъ: Г. г. народни представители! Азъ съжалявамъ, че при едни дебати, при които би трѣбвало всички да запазятъ едно пълно спокойствие и пълна обективностъ, станаха сцени нежелателни, казаха се думи излишни, които могатъ да оставятъ впечатлението, какво въ българския Парламентъ между българскитъ партии може да има каквото и да било различие въ преценката на ролята, на значението, на ползата, на обществения смисълъ, ако щете, на българската родна православна църква. Азъ искамъ, обаче, да забравя това впечатление и да подчертая онова, което бѣ съществено, съ много малки изключения, въ речитъ на всички оратори, като се почне отъ речта на уважаемия г. п. Пандовъ. А то, споредъ мене, е едно общо признание, какво ако има църква дълбоко сро-

дена съ своя народъ въ всичкитѣ перипетии, презъ които този народъ е миналъ, ако има църква, която да е била като единъ свѣтълъ пѣтеводителъ на този народъ въ неговия труденъ, мъченъ исторически животъ, ако има църква, която по своя произходъ да е била винаги дълбоко демократична, която да е излъзла и да се е крепила въ най-чиститѣ и дълбоки недра на българската народна душа, ако има църква, на която ние дължимъ въ много голѣма степенъ и народно съзнание, и просвѣта, и култура, и моралъ, дотолкозъ, доколкото ги има, и християнско чувство, и търпимостъ между хората, и издигане на човѣка надъ животното, то е нашата православна църква. И азъ искамъ да подчертая, че тая мисль е обща, и че обединява народнитѣ представители отъ всички лагери тукъ безъ изключение. (Ръкоплѣскания отъ нѣкои отъ сговориститѣ)

Г-да! Не ща повече да се спирамъ на тая тема, защото ще правя впечатление на човѣкъ, който отваря отворени врата. Нѣма нужда да ви давамъ аргументи, за да подкрепя мислитѣ, които току-що нахвърлихъ предъ васъ. Но едно само искамъ още да подчертая: никога, въ никой случай и въ никой периодъ на нашата история българската църква не е искала да дѣли мегданъ съ гражданската властъ; никога тя не е имала претенции за свѣтска властъ; никога тя не е доминирала икономически надъ маситѣ; никога тя не е упражнявала нѣкакъвъ гнетъ, било мораленъ, било материаленъ. Тя е извършвала своята еволюция наедно съ еволюцията на рѣста на българския народъ, тя е действувала само чрезъ срѣдствата на вразумяване, на благость, на проповѣдь и на интимно съжителство съ страданията и радоститѣ на своя народъ. И, благодарение на това интимно съжителство, благодарение на това, че тя е била непрекъсната сплѣтница въ всички усилия на този народъ, тя е дала на България тая плеада отъ светци, бихъ казалъ азъ, и носители, и будители на култура, съ каквато плеада малко църкви въ свѣта могатъ да се гордѣятъ. Поменаха се имена, поменаха се и Теодосий, и Евтимий, и Паисий, и Софроний. Къмъ тѣхъ можемъ да прибавимъ и отъ по-новата генерация — не искамъ да говоря за живитѣ, да говоримъ само за умрѣлитѣ — и Йосифъ, и Антимъ, и Иларионъ Макариополски, и Климентъ Браницки, и Търновски — хора въ всѣко отношение отъ първа величина, хора, които цѣлъ животъ сж посветили на благо на народа си и на църквата, хора безупрѣчни по моралъ, по животъ, мъченици, труженици, погълнати отъ любовъ къмъ своя народъ, къмъ своето племе. Е добре, когато единъ народъ е ималъ частieto въ своя труденъ животъ да има такава църква, дългъ на неговото свободно представителство е да тачи тая църква, да не си прави илюзия, че тя е изиграла своята роля. Докогато хората ще бждатъ длъжни да съжителствуватъ, докогато хората ще трѣбва да си помагатъ, докогато любовъ трѣбва да царува между хората, дотогава ролята на църквата, независимо отъ всички други цели, ще бжде все по-голѣма, все по-важна, все по-ценна.

И въ туй отношение азъ мога да констатирамъ общото призвание на този фактъ и да се присѣдния и азъ къмъ всички ония съжаления, които се изказаха, че въ съвременната държава и въ времената, въ които живѣемъ, ние не даваме на тая църква, може би, достатъчно срѣдства и възможности, за да върши тя своето високо възпитателно, морално дѣло, отъ което само добро и само свѣтлина могатъ да дойдатъ. Всичко туй е право, върху всичко това ние сме съгласни, г-да. Но църквата, гледана като институтъ отъ божественъ произходъ, за да може тя да действувa между хората, има нужда пакъ отъ хора — свещенослужители отъ по-низкъ или по-голѣмъ рангъ — които хора сж съ човѣшки слабости, съ човѣшки нужди, съ човѣшки възможности. И затова единъ парламентъ, когато има да се занимава съ църковния институтъ, когато иска да подпомогне дѣлото на църквата, трѣбва повечко да се спре върху това: какъ да издигне и осигури организирани, чрезъ които тази църква действува. И тукъ трѣбва веднага по дългъ, по съвѣстъ и по убеждение да изкажа моя протестъ срещу известни инсинуации, срещу известни лични подмѣтания, които визиратъ хора отъ нашата църква и които подмѣтания иматъ тенденцията едвали не да оставятъ впечатлението, че всичко тамъ е гнило. Нѣма човѣшко дѣло, нѣма човѣшко съсловие, въ което да не се намѣрятъ дефекти, г-да. И който подъ тази форма иска да критикува, страхъ ме е, че той рискува да засегне самия принципъ, който божемъ ужъ защитава. Не бива споредъ нашего Ивана, както казва народната поговорка, да намразява светлаго Ивана. Имало е дефекти, има ги и ще ги има и въ бѣдеще. Нима мислите, че ние, народнитѣ представители, нѣмаме дефекти, че всички сме

абсолютно идеални? Кой ще бжде първиятъ, който ще смѣтне насъ непогрѣшими, вънъ отъ всѣкакви критики и да хвърли камъ върху всички други съсловия? Да напомнимъ ли думитѣ на Христа за ози, който виждалъ сламчицата въ око на съседа, а не виждалъ гредата, която е въ неговото собствено око? Бива ли такива голѣми проблеми, морални, народни, да се снишаватъ до тази степенъ; за дертоветѣ и за личнитѣ недостатѣци на единъ или другъ да се уронва престижътъ на единъ цѣлъ институтъ, признатъ отъ всички насъ за институтъ отъ първостепенна важностъ? Не бива, г-да, и азъ като отговоренъ министъръ имамъ право и дългъ да протестирамъ най-високо. Не искамъ да влизамъ въ подробности, не искамъ да защитавамъ лицата, имената на които нещастно се поменаха, нѣкои отъ които се ползватъ съ общата почитъ на българския народъ и нѣматъ нужда отъ моята защита, и затова азъ дължа да направя тоя актъ на протестъ въ една обща форма.

Връщамъ се на въпроса: какво е положението на служителитѣ на Българската православна църква, какво ние сме направили досега за тѣхъ, какво правимъ съ този бюджетъ, какво мислимъ да направимъ въ бѣдеще? Положението имъ е тежко. Азъ не знамъ дали всички народни представители сж запознати съ онова, което получаватъ българскитѣ свещеници, като помощъ отъ държавата. Трѣбва да ви кажа, че то варира, споредъ образователния цензъ на свещеника — дали той има пълно срѣдно образование, дали нѣма такава, дали има висше духовно образование — и споредъ това колко години е служилъ като свещеникъ, между 800 и 2.000 л. месечно. Това сж то страшнитѣ суми, които България отдѣля отъ своя бюджетъ, за да помага на духовнитѣ и религиозни възпитатели на българския народъ. Преди две години за една категория свещеници, най-силно засегнати отъ беднотията — тѣзи, които служатъ въ сѣстани общини, които иматъ по нѣколко села въ своята енория, отдалечени често пѣти 10 км. едно отъ друго, и които сж принудени да поддържатъ свой конь — съ голѣми усилия въ бюджетарната комисиия успѣхме да намѣримъ една сума отъ 3.000.000 л., която да се разпредѣли специално между тѣхъ, за да имъ позволимъ поне издрѣжката на едно добиче, тъй необходимо имъ при изпълнението на тѣхната служба. Надявахъ се, че финансовото положение на страната ще се подобри, че ще се намѣрятъ срѣдства по-нататѣкъ да се направи едно общо увеличение на заплатитѣ на всички свещеници. За нещастие, тая надежда не се реализира. Не само това. При изготвянето на настоящия бюджетенъ проектъ, тая година, всички министри бѣха поставени предъ необходимостта, въ свръзка съ намалението на заплатитѣ на българскитѣ държавни чиновници, да намалятъ своитѣ бюджети въ размѣръ отъ 7—8%. Поради тази необходимостъ намали се и църковниятъ бюджетъ и се намали въ тази именно частъ, въ която се предвижда и безъ туй малката, скромната и нищожна заплата на енорийскитѣ свещеници, съ една сума отъ 2½ милиона лева кръгло. Всички усилия, които азъ направихъ било въ Министерския съветъ, било въ частни разговори съ финансовия министъръ, било въ бюджетарната комисиия преди два дена, за да намѣря какъ и какъ една скромна сума, съ която поне да запазимъ старото положение, ако не можемъ да го подобримъ, до този моментъ резултати не дадохъ. Обаче трѣбва да заявя, че въпросътъ стои отворенъ, че усилията ще продължатъ да се правятъ до третото четене на бюджетопроекта и че азъ все още вѣрвамъ, при такава належаща нужда, при общото съчувствие на цѣлия Парламентъ, при безкрайно скромното възнаграждение на свещеницитѣ, че ще се намѣрятъ тѣзи 2½ милиона лева, за да можемъ да кажемъ на тѣзи труженици и апостоли: въ моментъ, когато намалваме заплатитѣ на всички държавни чиновници, успѣхме поне да запазимъ вашитѣ мизерни заплати. А мизерно е, г-да, положението на свещеницитѣ. Недейте да си правите илюзия, като гледате положението на единъ градски свещеникъ, който случайно е попадналъ въ добра енория, който е жененъ преди години, който постепенно си е наредилъ домъ и т. н.: Вижте хала на най-младитѣ свещеници. Тѣзи, които сега излизатъ отъ семинаритѣ, сж обикновено селски момчета на бедни родители, които нѣматъ почти нищо като наследство, които свършватъ семинарията често пѣти като стипендианти, които, когато се задомаяватъ, сж голи като колове, нищо нѣматъ. И единъ младъ човѣкъ, който редъ години е възпитаванъ, за да служи Богу като свещеникъ, ще го запопите и ще го пратите въ едно балканско село, често пѣти бедно, отдалечено, самъ, изолиранъ, безъ къща, безъ нива, безъ гора, безъ ливада, безъ камина, бихъ казалъ азъ. И този човѣкъ съ 800 л. месечно ще трѣбва домъ да поддържа, ще трѣбва семейство да храни,

ще трябва къща да строи, ще трябва да поддържа ранга си на свещеник. Вне го тикат неволно към просия. Ако той има душа, напоена с Христово слово, той ще предпочете да гладува, да мизерствува, но няма да простре ръка да проси отъ просияци. Какво може да чакаме ние отъ такива хора? Ако тѣ сѣ дори най-идеални, най-подготвени, ако тѣ сѣ вѣзали въ туй поприще съ свещения огънь да служатъ Богу и на хората, предъ тѣзи тежки неволи, въ които ние ги поставяме, колко отъ тѣхъ ще издържатъ, г-да, колко отъ тѣхъ ще намѣрятъ въ себе си, ако щете, физическа сила, за да останатъ вѣрни носители на високата религиозна идея, която ги е тикнала въ тази кариера? Нсдейте чака отъ хората да бѣдатъ светци. Всѣки, който въ своитѣ разсѣждения трѣгне отъ една такава предпоставка, рискува да се излъже. Хората сѣ хора, тѣхнитѣ добродетели иматъ мѣрка, тѣхната сила на съпротивление има мѣрка. Е добре, г-да, за тази категория свещеници, които има да изпитатъ най-тежитѣ неволи на живота тъкмо въ началото на своята кариера и които ще отпечататъ въ душата имъ един или други настроения, азъ пледирамъ и правя апелъ къмъ всички васъ, и особено къмъ ония, които сѣ членове на бюджетарната комисия, да подпомогнете и мене, и г. финансовия министъръ, та при третото четене на бюджета да намѣримъ въ тоя бюджетъ отъ 6.400.000.000 л. тѣзи нещастни 2½ милиона лева, за да подчертае Народното събрание своята почитъ къмъ българския свещеникъ и голѣмата стойностъ, голѣмото значение, което отдава на неговата роля.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя А. Христовъ)

За семинариитѣ. Кредитътъ за тѣхъ лани бѣ намаленъ, защото трѣбваше да се свържатъ двата края, при едно уговаряне, че чрезъ допълнителенъ кредитъ ще се дадатъ сумитѣ, необходими за издържане на семинариитѣ. Сега има ново намаление отъ 600.000 л., пакъ за да се свържатъ двата края. Невъзможно става изхранването на семинаристѣ, невъзможно става заплащането на заплатитѣ на тѣхнитѣ учители и професори, невъзможно става издържането на семинариитѣ, и тогава се поставя въпросътъ: може ли сериозно да се поддържа, че българската държава, която харчи кръгло единъ милиардъ лева за своята народна просвѣта, за духовната подготовка на българския свещеникъ не може да намѣри още 1 милионъ лева, та да се осигури издържката на дветѣ семинарии, които съществуватъ? Азъ и тукъ ще направя апелъ: съ общи усилия да намѣримъ тази сума.

Свършвамъ, защото въпроситѣ сѣ ясни. Но преди да свърша азъ не мога, колкото и да желая да не наливамъ масло въ огъня, да не се спра върху два или три въпроса, повдигнати тукъ подъ формата на критика, било на нашето духовенство, било на политиката на държавата по отношение на иновѣрнитѣ български населения. И азъ ще протестирамъ, както направя това г. Мушановъ, както го направи и г. Калфовъ, противъ това твърдение, изнесено отъ трибуната на българското Народно събрание отъ български народенъ представителъ, че българската църква, съ съучастието на българската властъ — защото иначе това е невъзможно — гони и преследва българитѣ отъ други вѣроизповѣдания. Това не е вѣрно, г-да.

Г. Драгневъ (з. в): Вѣрно е, г. министре, анкета да се направи.

Министъръ А. Буровъ: Г. Драгневъ! Азъ Ви слушахъ, безъ да Ви пресичамъ. Оставете на мене да кажа две думи и ще се разберемъ.

Н. Стамболиевъ (з. в): Ето какъ стои въпросътъ.

Министъръ А. Буровъ: Оставете на мене да кажа какъ стои въпросътъ.

Н. Стамболиевъ (з. в): Въ Малко-Търново има унияти, които сѣ поставени при единъ по-другъ режимъ не отъ църквата, ами отъ властта. Това може да се провери.

Министъръ А. Буровъ: Чухме Ви, оставете ме сега азъ, да ви кажа, и да свърша.

Н. Стамболиевъ (з. в): Тамъ властта ги гони...

Отъ сговориститѣ: Стига ба!

Председателствуващъ А. Христовъ: Моля, г. Стамболиевъ, нѣмате думата.

Министъръ А. Буровъ: Това е връхъ на безобразие!

П. Миновъ (з. в): Какъ така?

Министъръ А. Буровъ: Така!

Н. Стамболиевъ (з. в): (Възразява нѣщо. Тропане по банкитѣ отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ А. Христовъ: (Силно звѣни)

Министъръ А. Буровъ: Вземете думата и говорете! Простакъ съ простакъ!

Н. Стамболиевъ (з. в): Азъ не съмъ простакъ, азъ протестирамъ!

Министъръ А. Буровъ: Сто пѣти му казахъ, и го помолихъ да мълчи. Малко човѣщина! Азъ Ви слушахъ съ чаксове. Безобразие!

Н. Стамболиевъ (з. в): Азъ желая г. министърътъ да се извини. Азъ не съмъ простакъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: (Силно звѣни) Моля, тишина, г-да!

Министъръ А. Буровъ: Ако има критика, която съ голѣма основателностъ би могла да се направи тукъ, то е срещу прекалената вѣротърпимостъ у насъ, която отива дори до търпение на една прозелитическа акция, насочена срещу господствуващата, споредъ чл. 37 отъ нашата конституция, вѣра.

Г. Драгневъ (з. в): Тя е господствуваща...

Министъръ А. Буровъ: Да, да, такава е. Азъ бихъ очаквалъ повече критики въ този смисълъ, но критики, че българската църква е била невѣротърпима, сѣ критики, които сѣ противъ историческата истина. Откакъ съществува български народъ, като културенъ народъ, съ свое съзнание, той винаги се е отличавалъ съ своята вѣротърпимостъ и съ своята търпимостъ въобще. Българската родна църква не е могла да има другъ духъ, не е могла да има друга психика, освенъ психиката на своя народъ. Както вие, българскитѣ селяни, сте търпими и къмъ турци, и къмъ гърци, и къмъ евреи въ вашето село; както вие ги зачитате като ваши другари по трудъ и животъ — това никой не може да го оспори и това ви прави честъ — така и българската църква е била винаги вѣротърпима. И ние се гордѣемъ съ туй, обаче ние не можемъ да позволимъ — и това го казвамъ високо, за да се чуе — да се образуватъ въ България огнища на религиозна пропаганда съ една тенденция на активно прозелитство. Азъ не мога да търпя и да допустна хора, принадлежащи на известни секти, да отиватъ въ български къщи и като видятъ икона въ стаята, надъ леглото на болно дете, да казватъ: „Какъ вѣрватъ въ такива дивотии, махнете това, това е отъ дяволя!“ Азъ не мога да търпя да се правятъ опити върху кръхитѣ съвѣсти на малки деца противъ волята на тѣхнитѣ родители, да се бърка тѣхното религиозно съзнание и да се оттрѣгватъ тѣ отъ своята родна вѣра. Това нѣщо нито азъ, нито който да бѣде на моето мѣсто, би го търпѣлъ. Всѣки е свободенъ да изповѣдва своята вѣра, но изповѣдането на неговата вѣра не трѣбва да стѣснява и да прѣчи ни морално, ни материално на изповѣдането на другитѣ вѣри, а още по-малко на изповѣдането на официалната вѣра въ българската държава. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ) Върху туй не може да има две мнения. А искате ли, г. Драгневъ, да видите държава, където действително се практикува противното на вѣротърпимостта, идете въ Москва.

Г. Драгневъ (з. в): Дайте ми паспортъ, ще отида.

Министъръ А. Буровъ: Ще Ви дамъ, ако обещаете, че ще се върнете въ известенъ срокъ.

Г. Драгневъ (з. в): Ще се върна.

Министъръ А. Буровъ: Тамъ ще видите църкви, обрнати въ кабарета; тамъ ще видите богоухудствена литература, която засѣга дори майката на Христа; тамъ ще видите системно отравяне душата на цѣло поколѣние, за да остане то безъ вѣра и да стане плячка на животинскитѣ апетити. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Х. Калайджиевъ (раб): (Възразява нѣщо)

Министъръ А. Буровъ: Ако вие смѣтате, че това може да бѣде идеалътъ на България, очевидно на съ ни дължи пропастъ. Нашиятъ идеалъ остава да крепимъ тази църква, която ни е дала Пансий и Софроний, Иларионъ и Климентъ, Антимъ и Йосифъ,...

Г. Драгневъ (з. в): И Симеонъ варненски!

Министъръ А. Буровъ: ... която е сгрѣвала душата на българския народъ въ най-тъмнитѣ вѣкове, която го е крепила презъ бури и кърви, която е запазила неговото национално съзнание и го е обединила. И при такава една преценка на нейната роля и при една вѣра въ нейното бж-деще, ние тукъ ще си дадемъ пакъ нова клетва да крепимъ тази родна църква. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Г. Драгневъ (з. в): Вие не казахте, г. министре, какъ.

Отъ сговориститѣ: Долу! Московски агентъ!

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 1, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 2 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 3 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията увеличи кредита по този параграфъ отъ 485.400 л. на 517.800 л.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 4 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията намали кредита по този параграфъ отъ 34.765 820 л. на 34 583.420 л.

Председателствуващъ А. Христовъ: По този параграфъ има предложение отъ народния представителъ г. Калоянъ Маноловъ въ смисълъ: църкви, които иматъ домове, годни за жилище, да ги даватъ безплатно на свещеницитѣ, които нѣматъ собствени кжци.

Министъръ А. Буровъ: Азъ по принципъ съмъ разположенъ да приема това предложение, дайте ми, обаче, възможностъ да провѣря, за да не би тази редакция да бжде въ противоречие съ нѣкои постановления на ексзархийския уставъ и закона за бюджета, отчетността и предприятията. Ще го прегледамъ и на трето четене, следъ като, разбира се, mine по-напредъ въ комисията, ще го прокараме тукъ. Азъ вземамъ актъ отъ това предложение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете)

„Глава II. Веществени разходи“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава II, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 5 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 6 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 7 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 8 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 9 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 10 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 11 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете)

„Глава III. Разни разходи“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава III, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 12 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 13 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 14 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 15 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 16 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 17 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 17, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 18 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 19 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията увеличи кредита по този параграфъ отъ 350.000 л. на 500.000 л.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 19, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 20 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 20, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): (Чете § 21 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 21, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Х. Калфовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ обяснителната таблица за разходите за личния съставъ по Българската православна църква бюджетарната комисия направи следнитъ промѣни:

На стр. 7 въ „Централно управление“ месечната заплата на 1 началникъ на бюджетно-контролата отъ 8.925 л. се увеличава на 9.350 л.; месечната заплата на 1 книговодителъ отъ 2.850 л. се намалява на 2.660 л.; кредитътъ за повишение по § 1 отъ 86.320 л. се намалява на 85.540 л.; въ „Заплати на епископи“ месечната заплата на 4 епископи викарии отъ 6.800 л. се увеличава на 7.200 л.; и месечната заплата на 2 епископи на разположение отъ 4.250 л. се увеличава на по 4.800 л.

На стр. 8 кредитътъ за повишение по § 4 отъ 4.231.820 л. се намалява на 4.049.420 л.

Други промѣни не се направиха.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ обяснителната таблица за разходите за личния съставъ по Българската православна църква, заедно съ докладванитъ измѣнения, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминуваме къмъ второто четене на бюджетопроекта за разходите по Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и благоустройството за 1931/1932 финансова година.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): Г. г. народни представители! Нѣма да правя докладъ по бюджетопроекта на Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и благоустройството, но само ще нахвърля нѣколко едри шрихи. Като гласувате този бюджетопроектъ, трѣбва да имате предъ видъ, че въ България има 8.000 ккм. държавни пѣтища, за издрѣжката на които сж необходими, като се смѣтне по 30.000 л. на километъръ, 240.000.000 л., а се предвиждатъ само 51.000.000 л. Мрежата на незавършенитъ пѣтища е около 1.000 ккм., за които сж необходими, като се смѣтне по 800.000 л. на километъръ, 800.000.000 л., а въ бюджетопроекта се предвиждатъ 10.000.000 л. Ще трѣбва да се установи една програма — петилѣтие — за завършването на шосейната мрежа въ България.

Минавамъ направо къмъ докладване бюджетопроекта, който е скромнъ, но все таки ще създаде много културни и материални ценности въ нашата страна. (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т Ъ“)

за разходите по Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и благоустройството — Главна дирекция на общественитъ сгради, пѣтищата и благоустройството — за 1931/1932 финансова година“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на бюджетопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 82.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете)

„Глава I.

Централно управление“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава I, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 1 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 2 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 3 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 4 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете)

„Глава II.

Държавно сръдно техническо училище „Царъ Борисъ III“ въ София“

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава II, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 5 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 6 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 7 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 8 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 9 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете)

„Глава III.

Окръжни и участъкови инженерства“.

Председателстващ А. Христовъ: Които приемат заглавието на глава III, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 10 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 11 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 12 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 13 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете)

„Глава IV.

Разходи по държавнитъ пѣтища“.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на гл. IV, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 14 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 15 — вж. прил. Т. I, № 82)

Въ текста на този параграфъ следъ думата „преправка“ комисията прибави думитъ: „отстраняване повреди“, а следъ думитъ „превозни сѣдства“ прибави думата „поливачкитъ“.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 15, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 16 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 17 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията намали кредита по този параграфъ отъ 6.500.000 л. на 2.500.000 л.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 17, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 18 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 19 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 19, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 20 — вж. прил. Т. I, № 82)

Въ текста на този параграфъ следъ думитъ „за конкурс“ комисията постави запетая и зачеркна думитъ „надници на“; също зачеркна думитъ: „технически“ и думитъ: „въ размѣръ до 1.000.000 л.“

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 20, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 21 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 21, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 22 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 22, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 23 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): Следъ глава IV следва да се постави забележката, която е погрѣшно отпечатана следъ глава V, тъй като таа забележка се отнася за § 20, който пъкъ попада въ глава IV. (Чете)

„Глава V.

Разходи по държавнитъ здания“.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава V, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 24 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 25 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията увеличи кредита по този параграфъ отъ 12.060.000 л. на 17.060.000 л.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 25, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 26 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 27 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 27, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 28 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващ А. Христовъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете)

„Глава VI.

Разходи по благоустройството на населенитѣ мѣста“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава VI, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 29 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 30 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 30, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 31 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 31, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 32 — вж. прил. Т. I, № 82)

Въ текста на този параграфъ комисията заличи последнитѣ думи „до размѣръ 200.000 л.“

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 32, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 33 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 33, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 34 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията намали кредита по този параграфъ отъ 30.500.000 на 29.500.000 л.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 34, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 35 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 35, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 36 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 36, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете)

„Глава VII.

Разходи по изпитателната станция и държавнитѣ инсталации“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието на глава VII, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 37 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 37, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 38 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 38, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 39 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 39, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 40 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията добави въ края на този параграфъ: „за издигане възпоменателна колона; 50.000 л. за постройка подслонъ при историческата черква въ Преславъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Ще моля Народното събрание да се съгласи, отъ тоя параграфъ да се отдѣли една сума за постройка на паметникъ на Царь Борисъ Михайлъ, който се прави на мѣстото на последното негово жилище въ Варна. Моля сжщо и г. министра да се съгласи да се отдѣли една малка сума. Комитетътъ е събралъ 400—500 хиляди лева. Повдигнахъ този въпросъ въ комисията, но понеже мина набързо параграфътъ, не можа да се предвиди сума.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Тѣ сж помощи, които министърътъ може да раздава, но добре е да се спомене въ бюджета.

Р. Василевъ (д. сг): Колко да бжде, г. министре?

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: 40.000 л.

Р. Василевъ (д. сг): И азъ смѣтамъ 40.000 л.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 40, както се докладва, заедно съ предложението на г. Ради Василевъ — помощъ на комитета за построяване въ Варна паметникъ на Царь Борисъ Михайлъ — 40.000 л., моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 41 — вж. прил. Т. I, № 82)

Въ текста на този параграфъ, следъ думитъ: „разни чертежи и пр.“ комисията прибави „изключително отъ технически характеръ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 41, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 42 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 42, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 43 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 43, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 44 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията заличи забележката къмъ този параграфъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ § 44, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 45 — вж. прил. Т. I, № 82)

Въ текста на този параграфъ следъ думитъ: „по службата“ комисията прибави думитъ: „рекламации, ликвидации“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 45, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 46 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 46, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 47 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 47, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 48 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 48, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 49 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 49, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 50 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 50, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 51 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 51, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 52 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 52, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 53 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 53, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 54 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 54, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 55 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 55, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): По обяснителната таблица за заплатитъ на персонала искамъ да напомня, че завчера бюджетарната комисия реши да се уеднаквятъ заплатитъ за техническитъ служби въ Дирекцията на желѣзницитъ

и въ Дирекцията на благоустройството. Сега, обаче, току-що ни се раздаде бюджетътъ на желѣзницитъ, и въ него виждаме грамадни разлики между заплатитъ на техническитъ служби въ дветъ дирекции. Ето защо, що се отнася до заплатитъ, таблицата ще трѣбва да се върне въ бюджетарната комисия, за да бѣде разгледана отново, защото има принципиално решение, взето отъ комисията, за уеднаквяването на заплатитъ за техническитъ служби въ Дирекцията на желѣзницитъ и Дирекцията на благоустройството.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): Таблицата, г-да, ще се върне въ комисията и следъ това ще се докладва тукъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Следва второ четене на бюджетопроекта за разходитъ на Главната дирекция на трудовата повинность за 1931/1932 финансова година.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): Г. г. народни представители! Съ нѣколко думи ще опиша състоянието на Дирекцията на трудовата повинность.

Трудовата повинность съществува у насъ отъ 10 години и въ тия 10 години е дала следующитъ резултати.

Годишно сѣ били събрани около 18—20 хиляди души трудоваци. Въ началото Дирекцията на трудовата повинность е имала: образцови трудови шивачески работилници въ Шуменъ и Сливенъ; трудова дърводѣлска работилница въ Шуменъ; тухларна фабрика край София; земеделски стопанства въ Кабиюкъ, Шуменско и въ с. Калугерово, Татарпазарджишко; ботушарска работилница въ с. Горна-бана; модерна варджийница въ Враца; свинеждни станции въ Бѣлоградчикъ, Радомиръ и Сливенъ; риболовни групи въ Орѣхово и Варна, и горски стопанства въ Берковица, Гешова-планина и Генишъ-ада, Лонгоза. Вследствие липса на кредити, отъ всичкитъ тѣзи стопанства днесъ сѣ останали само горското стопанство „Тича“ въ с. Доленъ-чифликъ, фабриката за обуца и работилница за дрехи въ с. Горна-бана и тухларната фабрика край София.

Благодарение на извънбюджетни кредити, които сѣ били отпуснати на Дирекцията на трудовата повинность, успѣло се е да бѣдатъ поставени въ работа около 130.000 души младежи, които не сѣ могли да бѣдатъ използвани чрезъ редовнитъ бюджетни срѣдства.

Дирекцията на трудовата повинность е успѣла да извърши редъ стопански мѣроприятия. Тя е взела на тѣргъ отъ Дирекцията за настаняване бѣжанцитъ постройката на Карабазската дига съ 27% подъ девизната цена; взела е отъ сѣщата дирекция постройката на 4 шосета съ обща дължина 70 км.; взела е отъ Дирекцията на пѣтищата постройка на шосето Кричимъ-Дювленъ съ дължина 55 км., което шосе минава презъ едни мѣстности, които ви сѣ известни.

Извършенитъ отъ Дирекцията на трудовата повинность работи презъ изтеклитъ 10 години се изразяватъ въ 1.418.252.000 л., а извършенитъ само презъ 1930 г. работи — въ 224.791.000 л.

Въ сѣщитъ 10 години Дирекцията на трудовата повинность е успѣла да изработи 2.606 км. пѣтища и 535 км. желѣзнопѣтни линии.

Нѣма да се спирамъ върху отдѣлнитъ стопанства.

Р. Василевъ (д. сг): Въ всѣки случай въ българския Парламентъ трѣбва да се изкаже хвала на българскитъ трудоваци.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): За да завърша, ще посоча печалбата, реализирана отъ Дирекцията на трудовата повинность презъ 10-годишното ѝ съществуване. Тая печалба, по двойното смѣтководство, се изчислява на 321.516.284 л. Като се вземе предъ видъ, че за заплати презъ изтеклитъ 10 години е похарчена по-малка сума, излиза, че хората, които сѣ работили въ тая дирекция, не сѣ коствували нищо на страната.

Минавамъ къмъ доклада на самия бюджетопроектъ. (Чете)

„БЮДЖЕТЪ“)

за разходитъ по Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и благоустройството — Главна дирекция на трудовата повинность — за 1931/1932 финансова година“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавие на бюджетопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство Събранието, приема.

* За текста на бюджетопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 82.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 1 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията увеличи кредита за заплати отъ 43.366.460 л. на 43.666.460 л., а съответно съ това и общият кредитъ по този параграфъ става 44.535.960 л.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата наредниятъ представителъ г. Никола Андреевъ.

Н. Андреевъ (р): Г. г. народни представители! Искамъ съ нѣколко думи да спра вашето внимание върху заплатитѣ на техническия персоналъ съ сръдно образование. Вие знаете, че нашитѣ техници съ сръдно образование сж първитѣ сподвижници, първитѣ помощници и замѣстници на техницитѣ съ висше образование. Тѣзи последнитѣ сж поставени въ втора категория, а грамадна частъ отъ техницитѣ съ сръдно образование сж поставени въ четвърта категория, сир., получаватъ заплата по-малка отъ 3.000 л. месечно. Тѣзи техници съ сръдно образование не трѣбва да се смѣтатъ обикновени административни служители. Тѣ сж хора съ специално образование, вършатъ особена, сравнително по-тежка работа, съпроводена съ по-голъми отговорности и съ по-голъми рискове, имаща по-голъмо значение за нашия стопански напредѣкъ и въобще за нашето стопанство.

Молбата на техницитѣ съ сръдно образование, която искамъ да подкрепя тукъ съ нѣколко думи, е: вмѣсто да бждатъ поставени въ четвърта категория, което ще бжде особено тежко за онѣзи отъ тѣхъ, които сж семейни, да бждатъ поставени въ трета категория.

Азъ отправямъ апелъ къмъ г. министра и къмъ г. г. народнитѣ представители да бжде уважена тѣхната молба.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Както се каза, обяснителната таблица за заплатитѣ ще се разгледа още единъ пѣтъ въ бюджетарната комисия, и тамъ ще видимъ, какво може да се направи по това искане на техницитѣ съ сръдно образование.

Н. Андреевъ (р): Нека се има предъ видъ, че около 150 души сж поставени въ трета категория, а останалитѣ близо 750 души сж поставени въ четвърта категория. Това неравенство още повече възбужда недоволство между тѣзи хора и създава отношения, които съвсемъ не сж колегиални и полезни за службата.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Този въпросъ ще бжде разгледанъ въ бюджетарната комисия.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 1, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 2 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 3 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 4 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 5 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 6 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията намали кредита по този параграфъ отъ 58.000.000 л. на 57.700.000 л.

Председателстващъ А. Христовъ: Кито приематъ § 6, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 7 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 8 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 9 — вж. прил. Т. I, № 82)

Въ края на текста на този параграфъ комисията прибави думитѣ: „и доставка на дековиленъ материалъ за сѣщитѣ превози“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 9, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 10 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 11 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 12 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 13 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 14 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 15 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 16 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 17 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 18 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 19 — вж. прил. Т. I, № 82)
Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 19, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 20 — вж. прил. Т. I, № 82)

Въ края на текста на този параграфъ комисията прибави следната нова забележка: (Чете)

„Забележка 2. За по-успѣшното прилагане на временната трудова повинностъ при заемането и всички други работи по благоустройството, съгласно чл. 3 отъ закона за трудовата повинностъ, на главния директоръ на трудовата повинностъ, чрезъ началниците на окръжните трудови бюро, се възлага контролата за правилно, точно и навреме изпълнение правилника за прилагане временната трудова повинностъ за общинитѣ въ царството въ административно и техническо отношение.

За несвоевременно и неточно изпълнение задълженията, предвидени въ сѣщия правилникъ, главниятъ директоръ на трудовата повинностъ има право да глобява общинскитѣ кметове, съветниците, председателитѣ на тричленнитѣ комисии и секретаръ-бюринитѣ до 1.000 л., а началникитѣ на окръжнитѣ трудови бюро — да глобяватъ отъ 200 до 500 л.

Издаденитѣ заповѣди за глоби сѣ окончателни и не подлежатъ на обжалване и се събиратъ по реда на прѣки данѣци“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 20, както се докладва, заедно съ прочетената забележка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 21 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 21, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 22 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 22, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 23 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 24 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 25 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 26 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 27 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 27, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 28 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): (Чете § 29 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Д. Ивановъ I (д. сг): Въ объяснителната таблица за разходитѣ за личния съставъ по Главната дирекция на трудовата повинностъ бюджетарната комисия направи следнитѣ промѣни:

На стр. 9 — месечната заплата на главния директоръ се увеличава отъ 12.750 л. на 13.600 л.; месечната заплата на 1 главенъ инспекторъ се увеличава отъ 7.650 л. на 8.500 л.; месечната заплата на 1 лѣкаръ, той и лѣкаръ на Софийското окръжно трудово бюро се увеличава отъ 7.225 л. на 7.650 л., като сѣщиятъ става главенъ лѣкаръ; месечната заплата на 2 лѣкари ревизори отъ 6.800 л. се намалява на 5.700 л.; месечната заплата на началника на автомобилния гаражъ се увеличава отъ 5.100 на 5.950 л.

На стр. 10 — въ „фабрики, работилници и стопанства“ — се увеличаватъ месечнитѣ заплати на следнитѣ длѣжностни лица: на управителя на държавната трудова тухларна фабрика — отъ 5.960 л. на 6.375 л.; на началникъ ядро при сѣщата — отъ 2.635 л. на 3.040 л.; на управителя на общарската фабрика и шивашката работилница — отъ 3.950 л. на 6.375 л.; на домакина и началника на група, той и заведующъ общарската фабрика — отъ 2.975 л. на 3.200 л.; на началникъ ядро, той и заведующъ шивашката работилница — отъ 2.635 л. на 3.040 л.; на управителя на трудовото горско стопанство „Тича“ — 6.375 л. на 6.800 л.; на началникъ ядро — отъ 2.635 л. на 3.040 л.; на 2 началници на групи — отъ 2.975 л. на 3.200 л.; на 4 началници на горски ядра — отъ 2.635 л. на 3.040 л.; на 1 електротехникъ при силовата централа — отъ 2.375 л. на 3.040 л.; на единъ майсторъ по преработката на дърво, той и заведующъ фабриката — отъ 2.470 л. на 3.40 л.

На стр. 11 — месечната заплата на 1 механикъ заведующъ арсенала отъ 2.375 л. се увеличава на 2.470 л.; на 1 началникъ на материалната служба, той и помощникъ домакинъ — отъ 2.975 л. на 3.200 л.; на заведующъ прехраната, той и началникъ на хранителния магазинъ — отъ 2.635 л. на 3.040 л.; на 1 началникъ на специална група — отъ 2.975 л. на 3.200 л.; на 4 началници на ядра — отъ 2.635 л. на 3.040 л.

На стр. 12 — месечната заплата на 10 началници на бюро се увеличава отъ 5.950 л. на 6.800 л.; на 10 началници на ядра — отъ 2.635 л. на 3.040 л.; на 9 техници — отъ 2.660 л. на 2.800—3.700 л.; на 48 началници на околийски събирателни служби — отъ 2.975 л. на 3.200 л.; следъ думитѣ „10 началници по материалната частъ“ се прибавятъ думитѣ:

„тѣ и магазинери на вещевени магазини“, и заплатитѣ имъ се увеличаватъ отъ 2.975 л. на 3.200 л.; на 10 заведующи прехраната, тѣ и началници на хранителнитѣ магазини — отъ 2.635 л. на 3.040 л.; 10 магазинери на вещевени магазини, заедно съ предвидения за тѣхъ кредитъ за заплати, се зачеркватъ; следъ „10 ковчежници“ се прибавятъ думитѣ: „тѣ и книговодители при счетоводството“; на 10 началници на групи месечната плата се увеличава отъ 2.975 л. на 3.200 л.; на 115 началници на специални трудови групи месечната плата сѣщо се увеличава отъ 2.975 л. на 4.500—5.700 л.; на 50 началници на групи — отъ 2.975 л. на 3.200 л.; на 150 началници на ядра — отъ 2.635 л. на 3.040 л.; на 36 управници на специалнитѣ групи — отъ 2.070 л. на 2.350 л.; 10 книговодители въ окръжнитѣ счетоводства се зачеркватъ; общиятъ кредитъ за повишение отъ 6.986.580 л. се намалява на 2.529.580 л.

На стр. 13, най-долу се поставя следната забележка: „Министърътъ има право да намалява заплатитѣ на длъжноститѣ при назначаването на държавни служители. Сѣщиятъ определя начина за повишения, както и размѣра на сѣщитѣ за тия служители и дава възнаграждения на длъжностни лица отъ други ведомства, на които би възложилъ изпълнението службата на началници на специални трудови групи“.

Други измѣнения комисията не направи.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Герасимъ Ангеловъ.

Г. Ангеловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Чухте промѣнитѣ въ обяснителната таблица за заплатитѣ по Главната дирекция на трудовата повинностъ която създава доста много блага. Благодарение на нея можахъ да се свържатъ съ пѣтицата много градове и села. Обаче по отношение определянето заплатитѣ на нейнитѣ служители тая дирекция е поставена много по-ниско отъ всички други ведомства. Това е направено, защото презъ 1911 г., която се взема за база на сегашнитѣ заплати, не е съществувала тая дирекция. Ако прегледате бюджетитѣ, ще видите голѣма разлика между заплатитѣ, които получаватъ различнитѣ началници, подначалници и други служители въ тая дирекция, и заплатитѣ на сѣщитѣ служители по другитѣ министерства. Единъ уредникъ въ Дирекцията на трудовата повинностъ, който става въ 5 ч. сутринъ и свършва работата си въ 8-9 ч. вечерта — заетъ е презъ цѣлия день въ продължение на 7—8 месеца по канаритъ, по пѣтицата, на открито, далечъ отъ семейството си — получава само 1.725 л. Сѣщото е и съ управницитѣ, които получаватъ 2.070 л.

С. Дръновски (з): Получаватъ храна и облѣкло.

Г. Ангеловъ (д. сг): Тая плата е поставена, понеже презъ 1911 г. не е имало подобна служба, за да се вземе за база. Въ всички министерства архиваритѣ и регистраторитѣ, които, може би, вършатъ по-малко работа — върпки че и на тѣхъ се плаща малко — получаватъ повече, отколкото уредницитѣ и управницитѣ при Дирекцията на трудовата повинностъ.

Азъ предлагамъ да се намѣри единъ малъкъ кредитъ, за да се увеличатъ заплатитѣ на уредницитѣ и управницитѣ, като се приравнятъ съ фелдфебелитѣ и подофицеритѣ въ действующата армия, защото тѣхната служба не е по-малка. Предлагамъ да се увеличи заплатата на управницитѣ на 2.350 л., а на уредницитѣ на 1.950 л.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Калоянъ Маноловъ.

К. Маноловъ (зан): Г. г. народни представители! Нѣма да се спирамъ на предложението на г. Герасимъ Ангеловъ, а искамъ да повдигна другъ въпросъ.

Дирекцията на трудовата повинностъ извършва полезна творческа работа и е поставена на военни начала.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Не е вѣрно.

К. Маноловъ (зан): Както е организирана армията, така е организирана и тая дирекция. Миналата година имахъ случай да отида въ Чепино-бана и тамъ забелязахъ следното. Имаше жилища, въ които квартируваха семействата на началницитѣ; пренасяха се съ автомобили, които използубаха и за набавяне на храна. Въпрѣки че има желѣзница, използубатъ се държавнитѣ автомобили.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Кѣде?

К. Маноловъ (зан): Въ Чепино-бана. — Това правѣше впечатление на многото граждани, които бѣха на ку-

портъ. Смѣтамъ, че не трѣбва да бѣде така. Когато има желѣзница, не трѣбва да се използубатъ държавнитѣ автомобили. Споменавамъ това, защото мисля, че трѣбва да се премахнатъ злоупотрѣблението съ държавнитѣ превозни сръдства.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтицата и благоустройството.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Г. г. народни представители! Вѣрно е, както каза и г. Ангеловъ, че има една разлика между заплатитѣ на служителитѣ по Дирекцията на трудовата повинностъ и заплатитѣ по другитѣ ведомства. Вѣрно е, че тази дирекция не съществуваше презъ 1911 г. и затуй при определянето на заплатитѣ се появила много трудности. Трѣбва да поблагодаря на г. министра на финанситѣ и на бюджетарната комисия, съ чието съдействие се подобриха нѣкои заплати. Азъ не бихъ ималъ нищо противъ предложението, което направи г. Ангеловъ, но, както той ще си спомни, г. министърътъ на финанситѣ въ комисията се възпротиви и не искаше да даде повече сръдства. Естествено, той е господаръ на сѣкровището и ние не можемъ, освенъ да се подчинимъ на него. Азъ съмъ напълно съгласенъ, че службата е много трудна, че отъ онѣзи, които я изпълняватъ, се иска много голѣмо усърдие и заслужаватъ да се възнаградятъ. Безъ да обещавамъ, азъ ще потърся по-нататъкъ нѣкой начинъ, за да може да се даде нѣщо на тѣзи служители отъ други кредити — напр., отъ извънредна работа, отъ частна работа и т. н. Отъ бюджета е невъзможно да се даде, защото не може да се увеличи сумата, която ми се опредѣли отъ г. министра на финанситѣ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Ще се гласува предложението на г. Герасимъ Ангеловъ.

Г. Ангеловъ (д. сг): Г. министърътъ декларира, че ще намѣри сръдства.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Не.

Г. Ангеловъ (д. сг): Нека тогава се постави забележка, че Събранието натоварва г. министра да намѣри една малка сума, ако не за да приравни управницитѣ и уредницитѣ съ действущитѣ фелдфебели и подофицери, то поне да имъ даде по 150 л.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Не сте ме разбрали. Азъ казахъ: по нѣкой начинъ, но не отъ бюджета.

Председателствуващъ А. Христовъ: Такава забележка не може да се гласува.

Който приемятъ обяснителната таблица за разходитѣ за личенъ съставъ по Главната дирекция на трудовата повинностъ, заедно съ докладванитѣ измѣнения, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ второ четене бюджетопроекта за разходитѣ по Върховната смѣтна палата и окръжнитѣ смѣтни палати.

Има думата г. докладчикътъ.

Г. Ангеловъ (д. сг): Като закриемъ четири такива палати, ще намѣримъ пари.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„БЮДЖЕТЪ“)

за разходитѣ по Върховната смѣтна палата и окръжнитѣ смѣтни палати за 1931/1932 финансова година“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Който приемятъ прочетеното заглавие на бюджетопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете)

„Глава I.

Личенъ съставъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Който приемятъ заглавието на глава I, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

За текота на бюджетопроекта, приетъ на първо четене. вж. прил. Т. I, № 82.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 18, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 19 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията увеличи кредита по този параграфъ отъ 800.000 л. на 924.000 л.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 19, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 20 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 20, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 21 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията увеличи кредита по този параграфъ отъ 59.000 л. на 60.000 л.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 21, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 22 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 22, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 23 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 24 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 24, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 25 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията намали кредита по този параграфъ отъ 64.000 л. на 60.000 л.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 25, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 26 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията увеличи кредита по този параграфъ отъ 24.000 л. на 30.000 л.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 26, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 27 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията увеличи кредита по този параграфъ отъ 40.000 л. на 50.000 л.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 27, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): (Чете § 28 — вж. прил. Т. I, № 82)

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): Цѣлата глава V — „Разходи по закриване на две окръжни смѣтни палати“ — (§ § 29 и 30) се залича. (Вж. прил. Т. I, 82)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ заличаването на глава V — „Разходи по закриване на две окръжни смѣтни палати“ — (§ § 29 и 30), моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): Въ обяснителната таблица за разходите за личния съставъ при окръжните смѣтни палати комисията направи следните измѣнения: председателитъ отъ 7 ставатъ 9, като кредитътъ отъ 856.800 л. се увеличава на 1.101.600 л.; съветниците отъ 15 ставатъ 19, като кредитътъ отъ 1.530.000 л. се увеличава на 1.938.000 л.; секретарь-касиеритъ отъ 7 ставатъ 9, като кредитътъ отъ 392.700 л. се увеличава на 504.900 л.; контролори-докладчици отъ 142 ставатъ 152, като кредитътъ отъ 7.874.400 л. се увеличава на 8.435.400 л.; книговодителитъ отъ 42 ставатъ 50, като кредитътъ отъ 1.340.640 л. се увеличава на 1.596.000 л.; архиваритъ отъ 7 ставатъ 9, като кредитътъ отъ 212.520 л. се увеличава на 273.240 л.; помощниците архивари отъ 10 ставатъ 11, като кредитътъ отъ 262.200 л. се увеличава на 288.420 л.; регистраторитъ отъ 13 ставатъ 15, като кредитътъ отъ 322.920 л. се увеличава на 372.600 л.; експедиторитъ отъ 7 ставатъ 9, като кредитътъ отъ 173.880 л. се увеличава на 223.560 л.; писаритъ отъ 30 ставатъ 34, като кредитътъ отъ 745.200 л. се увеличава на 844.560 л.; прислужниците отъ 19 ставатъ 22, като кредитътъ отъ 367.080 л. се увеличава на 425.040 л.; чистачитъ отъ 7 ставатъ 9, като кредитътъ отъ 77.280 л. се увеличава на 99.360 л.

С. Кърловъ (з. в): Колко смѣтни палати оставатъ?

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): Върховната смѣтна палата и 9 окръжни.

Комисията направи въ обяснителната таблица за разходите за личния съставъ при Върховната смѣтна палата следните промѣни: контролоритъ-докладчици отъ 37 ставатъ 35, като кредитътъ се намалява отъ 2.045.100 л. на 1.932.900 л.; заплатата на единъ библиотекаръ отъ 3.400 л. месечно, или 40.800 л. годишно, става 3.825 л. месечно, или 45.900 л. годишно; заплатата на единъ архиваръ отъ 2.530 л. месечно става 2.760 л., или отъ 30.360 л. годишно на 33.120 л.; всичко кредитъ за Върховната смѣтна палата, вмѣсто 5.177.940 л., става 5.123.760 л. За повишение — отъ 747.280 л. се намалява на 443.760. Всичко кредитътъ за личния съставъ при Върховната смѣтна палата се намалява отъ 5.925.220 л. на 5.567.520 л.

Броятъ на чиновниците въ окръжните смѣтни палати се увеличава отъ 306 на 348, а кредитътъ отъ 14.155.620 л. се увеличава на 16.102.680 л. Кредитътъ за повишение отъ 1.414.000 л. се намалява на 912.000 л. Всичко кредитътъ за личния съставъ при окръжните смѣтни палати се увеличава отъ 15.569.620 л. на 17.014.680 л. А следъ приспадане намалението по чл. чл. 6 и 7 отъ закона за бюджета, кредитътъ по § 15 отъ 15.152.480 л. става на 16.597.540 л. А всичко кредитъ за личния съставъ при Върховната и окръжните смѣтни палати отъ 20.914.180 л. става 22.001.540 л.

И. Лѣкарски (д. сг): Г. докладчикъ! Обясните ли какво е становището на бюджетарната комисия по въпроса за съкращенията, които бѣха предложени въ бюджетарната комисия? Въ бюджетарната комисия се взема решение да се даде мандатъ на министъра на финанситъ да направи съкращение въ окръжните смѣтни палати. Азъ бихъ желалъ да се поясни по тоя въпросъ, който бѣше предметъ на обсъждане въ бюджетарната комисия, какви становища се взеха.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): Решенията, които се вземаха въ бюджетарната комисия, ще се докладватъ после.

И. Лѣкарски (д. сг): Въ бюджетарната комисия станана разисквания и тамъ се уговори да се даде мандатъ на министъра на финанситъ да направи съкращения.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): Това ще се докладва, когато дойде редъ да се разисква по законопроекта за бюджета.

Министъръ Г. Т. Данайловъ: По закона за бюджета ще се даде право на г. министъра на финанситъ да съкращава.

К. Николов (д. сг): Бюджетарната комисия натовари министра на финансите през това лѣто да измѣни закона за смѣтнитѣ палати въ смисълъ, да останатъ само три.

Докладчикъ А. Пиронковъ (д. сг): Това е пожелание.

К. Николов (д. сг): Това е решение.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ объяснителната таблица, заедно съ докладванитѣ измѣнения, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. Пристъпваме къмъ втора отъ дневния редъ — второ четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за митницитѣ.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ *)

за измѣнение и допълнение на закона за митницитѣ“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ заглавието, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 1. Въ чл. 16 думитѣ „на суми по-големи отъ 10 л.“ и „това“ се заличаватъ; думитѣ „сребро“ се приема само за заплащане до 10 л., а размѣни до 50 ст. Плащатъ се въ сребърни монети и всички берии и налози“ се замѣняватъ съ думитѣ: „съ изключение на ония“, а въ края се добавятъ думитѣ: „да се заплащатъ другояче“, както и следната забележка: „Такситѣ, за които е речъ въ чл. чл. 58, 130, 151 и 421, се плащатъ въ предвиденитѣ размѣри въ лева“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 2. Къмъ чл. 114 се прибавя следната алинея:

През времето отъ приемането на стокитѣ въ митническитѣ магазини до обявяването имъ за продажба, или до конфискуването на неизнесени въ дадения имъ срокъ (чл. 206) забранени за вносъ стоки, притежателитѣ имъ, ако установятъ това си качество по реда, посоченъ въ чл. 17, или подателитѣ на манифеститѣ, когато получателитѣ не сѣ получили товарителницата (ордера, фрахта), иматъ право да поискатъ писмено отъ митницата да ги унищожи, въ какъвто случай заплащатъ само следущия се за стокитѣ магазинажъ до деня на подаването на заявлението“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 3. Къмъ чл. 116 се прибавя следната алинея:

Когато при продажбата на три последователни гърга не се явятъ купувачи, министърътъ на финансите може да реши унищожаването на стокитѣ, или подаряването имъ на нѣкое държавно учреждение, или, ако не могатъ да бждатъ използвани отъ държавнитѣ учреждения — на нѣкое благотворително заведение, което има нужда отъ подобни стоки, а отъ подателитѣ на декларациитѣ (чл. 122), или когато такива не сѣ били подадени, отъ подателитѣ на манифеститѣ се събира следущиятъ се магазинажъ за шестъ месеца и половина отъ приемането имъ отъ митницата. Но когато подателитѣ на манифеста установятъ, че товарителницата (фрахта, ордера), сѣ предали на получателя, този магазинажъ се заплаща отъ последния“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 4. Следъ чл. 121 се прибавя новъ членъ, както следва:

Чл. 121 „а“. Когато при продажбата на изоставенитѣ въ митницитѣ свободни за вносъ стоки се получатъ цени, които не сѣ достатъчни да покрятъ: пощенскитѣ такси, въ случай, че такива се дължатъ, разноскитѣ по продажбата следущето се вносно мито и др. митни сборове,

включително и магазинажъ за шестъ месеца и половина отъ приемането имъ отъ митницата, търговетѣ се утвърдяватъ върху полученитѣ цени, а разликата до посочения по-горе размѣръ се събира отъ подателя на декларацията, а когато такава не е подадена — отъ подателя на манифеста, освенъ ако последниятъ установи, че товарителницата (фрахта, ордера) е предадена на получателя, въ какъвто случай горната разлика се събира отъ получателя“.

Разпоредбитѣ на този членъ чѣма да се прилагатъ по отношение на:

- а) бандеролнитѣ пратки;
- б) пощенскитѣ пратки, предназначени за личнитѣ нужди на частни лица;
- в) предметитѣ, изоставени или задържани отъ пътници;
- г) употребяванитѣ: покшнина, дрехи, обувца, печатни произведения и др. такива, принадлежащи на пътници и на преселници;
- д) мѣстнитѣ стоки, които сѣ били възвѣрнати отъ странство, ако изнасянето имъ бжде установено съ митнически документи;
- е) подателитѣ на манифести, когато тѣ сѣ държавни служители и сѣ подали тия манифести по длѣжност, и
- ж) праткитѣ, предназначени за държавни учреждения“.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Поповъ.

Г. Т. Поповъ (нез): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Когато се разисква този законопроектъ на първо четене, азъ взехъ думата и пояснихъ, че има членове въ него, които действително ще допринесатъ голѣма полза, ще облекчатъ до известна степенъ търговията и, отъ друга страна, ще дадатъ възможностъ и на държавата да реализира по-големи приходи. Такова е измѣнението, което се прави въ чл. 16 отъ закона за митницитѣ. Досега митото на дребнитѣ пратки и колетки, което не надминава 10 л., се събираше въ сребро, и държавата губѣше отъ това около 60 милиона лева годишно. По силата на измѣнението, което се прави въ чл. 16, и това мито ще се събира въ злато, а това значи, че въ бждеще повече приходи ще постѣпятъ въ държавното съкровище.

Макаръ че сѣ измѣненята, направени отъ комисията, сѣ постигнати известни подобрения въ законопроекта, би грѣбвало народното представителство да се спре малко повече на него, за да се изправятъ известни дефекти, известни грѣшки, които, ако останатъ, ще иматъ лоши послѣдствия.

Думата ми е за новия чл. 121а, който се създава съ чл. 4 отъ законопроекта, по който членъ имамъ думата. Касае се за ония редовно внесени и декларирани предъ митницата стоки, които поради това, че вносителтъ не е ималъ възможностъ да заплати митото въ опредѣления въ закона срокъ, сѣ влѣзли въ магазинажъ и следъ изтичането на опредѣления срокъ митницата ги обявява на проданъ. Обикновено при такава една продажба не може да се получи стойността, която да покрие митата и магазинажа. Въ по-раншитѣ измѣнения на закона за митницитѣ бѣ казано, че въ такива случаи магазинажътъ и митата трѣбва да се търсятъ отъ този, който е подалъ декларацията въ митницата. Има случаи — нѣма сега тукъ да ги изброявамъ — дето нѣкои търговци сѣ засегнали съ 700—800 хиляди лева магазинажъ, защото сѣ внесли стоката, декларирали сѣ я, обаче не сѣ могли да я изнесатъ всичката отъ митницата. Има случай, когато за внесена амбалажна хартия, която струва включително съ митото 70.000 л., се искатъ отъ вносителя 174.000 л. само магазинажъ, следъ като е била продадена стоката.

Ще ви наведя сжшо така единъ много характеренъ случай съ една фирма тукъ, въ София, която произвежда велосипеди — Братя Пантеви. Тѣ сѣ 4—5 души брата, които съ своитѣ физически сили сами сѣ устроили това производство, съ което се ограничи вносътъ на велосипеди. Тѣ внесли материали, обаче поради кризата не могли да намѣрятъ достатъчно пари да освободятъ материалитѣ и тѣ влизатъ въ магазинажъ. Следъ изтичане на 6-месечния срокъ започва продажбата на материалитѣ имъ. Преди това тѣ сѣ освободили една частъ отъ материалитѣ, като сѣ заплатили митата и магазинажа. Когато сѣ внесли материалитѣ, тѣ сѣ предполагали, че ще имъ се даде възможностъ да ги антрепозитиратъ, обаче не ги приели на антрепозитъ. Макаръ че митото на тия материали е възлизало на повече отъ 13.000 златни лева, не ги приели на антрепозитъ. Въ закона е казано, че стоки, на които митото възлиза на повече отъ 5.000 златни лева, се приематъ на антрепозитъ, но понеже тия материали не попадали подъ една статия, не ги приели на антрепозитъ, вследствие на което влѣзли въ магазинажъ, и следъ изтичане на срока почва се продажбата имъ. Продажбата

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. I. 1. № 73.

на тия стоки продължава две години, въ 1929 и 1930 г., и се натрупват сега само отъ магазинажъ, вѣнъ отъ митата, 800 000 л. Държавата не може да ги събере по никой начинъ. За да ги събере, трѣбва да пристѣпи къмъ продажба на фабриката имъ, на имотитѣ имъ, и въ края на краищата ще събере най-много 250 000 л. Можемъ ли да допустнемъ и въ бъдеще чрезъ този законъ да се разоряватъ и съсипватъ българскитѣ търговци, които нѣматъ умисълъ да злоупотрѣбватъ, а, напротивъ, по единъ най-порядъченъ, редовенъ, законенъ начинъ внасятъ своитѣ стоки? Ето защо, макаръ въ законопроекта да е казано, че магазинажъ за тия стоки се плаща за 6 и половина месеца, а не докогато стане продажбата, азъ ви моля туй постановление да се измѣни въ смисълъ, тия стоки да плащатъ магазинажъ най-много за 2 месеца. Презъ това време отъ 2 месеца митницата е длъжна да уведоми изпращача, че стоката не е получена отъ получателя и е влѣзла въ магазинажъ. Възможно е, този който изпраща стоката, която не е получена, да има всички интересъ да я изиска обратно. Въ такъвъ случай той може да си плати магазинажа за 2 месеца, а не да плаща за 6 месеци и половина. Азъ ви моля, г. г. народни представители, да се съгласите на тая малка поправка, защото ако остане чл. 121 а така, както се докладва, ще разори много търговци, които иматъ стоки, влѣзли въ магазинажъ, а пъкъ за въ бъдеще ще бѣде една голѣма прѣчка за редовната търговия.

Другъ е въпросътъ за ония стоки, които се внасятъ по незаконенъ начинъ — стоки, на които вносителътъ не се знае. Отъ това и ние, добросъвестнитѣ, честнитѣ търговци се възмущаваме, защото по този начинъ се създава нелоялна конкуренция. Напр., имало е единъ такъвъ случай: въ една митница нѣкой-си внася само лѣви рѣкавици, а въ друга — само дѣсни. И понеже никой не се явява въ митницата да купи само лѣви или само дѣсни рѣкавици, тѣ се продаватъ на безценица. Естествено, че за такива хора, които искатъ да заблудятъ властта, за да могатъ да купятъ на безценица тия стоки, законътъ трѣбва да бѣде строгъ, милостъ не трѣбва да има. Но редовнитѣ търговци, които, поради кризата или поради невъзможността да намѣрятъ кредитъ, сѣ допустнали да влѣзатъ стокитѣ имъ въ магазинажъ и не могатъ да ги изтеглятъ, можемъ ли да ги съсипваме?

Ето защо моля този чл. 4, съ който следъ чл. 121 се прибавя новъ чл. 121 а отъ закона за митницитѣ, да се измѣни въ смисълъ: когато е известенъ вносителътъ на една стока, стоката влѣзе въ магазинажъ и, следъ като изтече опредѣлениятъ отъ закона срокъ, се продаде, въ случай че не стигне стойността на стоката, за да се плати магазинажътъ, да не се иска разликата отъ вносителя, който не е могълъ да освободи стоката. Това е, съ една страна, справедливо, а, отъ друга страна, така трѣбва и да бѣде, защото отъ оня моментъ, когато държавата стане собственикъ на една стока, тя вече разполага съ нея, и не можете вие да стоварите магазинажъ и глоба върху лицето, което е внесло стоката, защото то вече не е собственикъ на тая стока. То е престанало да бѣде такъвъ отъ момента, когато държавата по закона разполага съ стоката и я разпродава; отъ тоя моментъ държавата трѣбва да понесе всички тежести, които лежатъ върху тая стока. Не може, повтарямъ, тия тежести да ги стоварваме върху гърба на вносителя, който по една или друга причина, като не е ималъ възможностъ да освободи тая стока, я е оставилъ на разположение на държавата.

Ето защо моля да се приеме тази поправка, че за тия стоки, които сѣ продадени, вносителътъ не плаща никакъвъ магазинажъ. Магазинажъ да тече два месеца следъ получаването на стоката, като митницата е длъжна да предупреди изпращача, че стоката му не е получена и че е влѣзла въ магазинажъ, за да може той да си я получи обратно, ако му изнася да плати магазинажъ и всички други такси и берии.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Хаимъ Фархи.

Х. Фархи (д. сг): Случайно се намѣрихъ въ финансовата комисия, когато се разглеждаше този членъ, и тамъ азъ изтъкнахъ, че съ него ще се онеправдаятъ много честни търговци и че е противъ интереситѣ на фиска. Много пъти се пращатъ колетѣ — или по погрѣшка, или съзнателно — съ друго съдържание, а не онова, което е поръчано отъ търговеца. Фабриката или фирмата праща колета, търговецътъ го отваря и вижда, че стоката, която той е искалъ, не му е изпратена. Безспорно, той не иска да направи разности, за да направи новъ износъ, защото нѣма кой да му ги плаща. Стоката остава въ митницата и, следъ като изминатъ предвиденитѣ отъ

закона 6 месеца, държавата я продава, като получената сума влиза въ хазната. Какво ще стане при тоя новъ членъ? Държавата не ще може да вземе нито една стотинка отъ такава стока. Азъ, търговецътъ, като знамъ, че ако остане колетътъ въ митницата, ще бѣде заставенъ, следъ 6 месеца, когато стоката бѣде продадена на публиченъ търгъ — а ние знаемъ какъ става това — да платя освенъ митото, но и магазинажа, какво ще направя? Още следъ 24 часа отъ постѣпването на колета въ митницата ще искамъ да се изнесе, и по тоя начинъ държавата ще се лиши отъ ония приходи, които има отъ продажбата на такива стоки.

Ето защо азъ по тоя въпросъ поддържамъ мнението на г. Попова. Смѣтамъ, че туй измѣнение, което той предлага, ще трѣбва да се направи, защото е много справедливо.

С. Савовъ (д. сг): А съ тѣзи, които съ двойни куфари внасятъ вмѣсто зебло, коприна, какво да се прави?

Х. Фархи (д. сг): Г. Савовъ! Трѣбва да отидатъ да почиватъ въ Централния затворъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтицата и благоустройството.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Г. г. народни представители! Азъ ви моля да не се съгласявате съ предложението, което направи г. Поповъ, и чл. 4 да се приеме така, както е миналъ въ комисията. Г. Поповъ говори при първото четене единъ часъ и г. министърътъ на финанситѣ, който случайно сега отсъствува, му отговори. Държавата има свои разбирания, и тя смѣта, че чрезъ туй законоположение на чл. 4 ще се защитятъ по-добре интереситѣ на държавата и на търговцитѣ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ предложението на г. Попова, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраието не приема.

Които приематъ чл. 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраието приема.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 5. Въ чл. 122 думитѣ: „и предназначени за внасяне или изнасяне“; въ чл. 135 думитѣ: „за вноситѣ и износни стоки и други предмети“, въ чл. 354 буква „в“ думитѣ: „въ единъ колетъ“, се заличаватъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраието приема.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 6 Въ чл. 204 думитѣ: „една година“ се замѣняватъ съ „шестъ месеца“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраието приема.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 7. Къмъ чл. 242 се прибавя следната нова алинея: Дава се право на министра на финанситѣ да установява специаленъ режимъ за транспортирането на пристигналитѣ по вода въ крайдунавскитѣ и черноморскитѣ митници стоки, които, по силата на сключени отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата договори и съглашения съ разнитѣ параходни дружества за комбинирано съобщение, трѣбва да бѣдатъ превозени отъ нашата желѣзнопѣтна администрация до мѣстоназначението имъ“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраието приема.

Докладчикъ Й. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 8. Къмъ чл. 390 се прибавя следната Забележка. — Стойността на ненамѣренитѣ налице подлежащи на конфискация стоки се опредѣля, като къмъ пазарната имъ цена на едро на мѣстоназначението се прибавятъ транспортнитѣ разности до граничната митница и митото и беринтѣ, предвидени въ тарифитѣ и другитѣ законоположения“.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраието приема.

Докладчикъ И. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 9. Въ членъ 421 се прибавя нова буква, както следва:

Л. За етикети за облепване, при обмитването или продажбата, съгласно чл. чл. 112—121, на стокитъ, определени отъ министра на финанситъ — единъ левъ“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 10. Настоящиятъ законъ отмѣнява § 3 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за митническата тарифа на вноснитъ стоки. Всички неликвидирани досега окончателно преписки за досѣбиране на суми по силата на същия параграфъ ще се ликвидиратъ при условията на горния чл. 4“.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ чл. 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. Ангеловъ (д. сг): Искамъ думата.

Председателстващъ А. Христовъ: По чл. 10?

Г. Ангеловъ (д. сг): Не, общо. Нали се свърши?

Председателстващъ А. Христовъ: Да.

Г. Ангеловъ (д. сг): Една забележка искамъ да направя.

Председателстващъ А. Христовъ: Имате думата.

Г. Ангеловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Знаете и четете въ вестникитъ, че често се откриватъ контрабанди, извършени отъ всевъзможни търговци, даже съ участието на чиновници отъ митницитъ. И ако за най-малки престѣпления по закона за защита на държавата преследваме и наказваме виновнитъ, азъ мисля, че за такива господа, които по контрабанденъ начинъ внасятъ въ страната стоки по за 4—5 милиона лева, трѣбва да се предвиди въ закона за митницитъ една забележка въ смисълъ, че тѣ не само се изпращатъ въ затворитъ, които, както се правятъ сега хубави, за тѣхъ сѣ мѣсто за почивка, но имъ се налага и друго наказание. Ако на единъ студентъ, който, връщайки се отъ странство, носи съ себе си нѣщо за 100 л., на митницата му го взематъ, то на такива, които внасятъ контрабанда стоки по за 3—4 милиона лева, сѣ една забележка къмъ закона за митницитъ трѣбва да се налага и друго, по-строга, наказание, освенъ глобата въ троенъ размѣръ на митото.

Председателстващъ А. Христовъ: Пристъпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за допълнение буква г на чл. 5 отъ закона за пенсиитъ за изслужено време.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ И. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 76)

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ на първо четене законопроекта за допълнение буква г на чл. 5 отъ закона за пенсиитъ за изслужено време, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за данъка върху наследствата.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ И. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 78)

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за данъка върху наследствата, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за построяване институтъ за народно здраве въ София.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Понеже сега отсъствува г. министърътъ на вътрешнитъ работи, добре ще бѣде този законопроектъ да се разгледа тогава, когато той бѣде тукъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Понеже отсъствува г. министър-председателътъ, ще отложимъ разглеждането на тази точка отъ дневния редъ.

Пристъпваме къмъ точка шеста отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за земеделскитъ опитни и контролни институти.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта

Секретаръ И. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за земеделскитъ опитни и контролни институти.“

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ заглавието на законопроекта, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Марулевъ (д. сг): (Чете)

„Членъ единственъ. Дава се тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18, отъ закона за земеделскитъ опитни и контролни институти, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“, бр 252 отъ 8 февруарий 1930 г., въ смисълъ, че той не отмѣнява таксата 20 стотинки за килограмъ изнесенъ тютюнъ, установена съ чл. 18 буква в отъ закона за земеделскитъ опитни и контролни институти, и че тази такса следва да се събира и следъ 8 февруарий 1930 г.

Тя нѣма да се събира за тютюнитъ „басма“ и „башибали“ само въ случаетъ, когато за тѣхъ се събира специалната такса, установена съ закона отъ 8 февруарий 1930 г.“

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ членъ единственъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Следващитъ точки седма и осма се отлагатъ, понеже законопроектитъ сѣ още въ комисията.

Пристъпваме къмъ точка девета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за издаване нотариални актове за собственост върху общински мѣста и пр.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта

Секретаръ И. Марулевъ (д. сг): Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 88)

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение закона за издаване нотариални актове за собственост върху общински мѣста, дадени или заети за жилища на бездомници, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ отива въ съответната комисия.

Д. Апостоловъ (д. сг): Азъ предлагамъ да се даде спешностъ на законопроекта и да се гласува и на второ четене.

Обаждатъ се: А-а-а!

Х. Баралиевъ (с. д): Трѣбва да отиде въ комисията.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Не може да му се даде спешностъ. Законопроектътъ засѣга имотни, материални права и трѣбва да отиде въ комисията.

Д. Апостоловъ (д. сг): Г. министър-председателътъ отсъствува, но има неговото съгласие. Въпросътъ се касае за тѣзи, които сѣ строили върху общински мѣста да могатъ да сключатъ ипотеки.

Председателстващъ А. Христовъ: Пристъпваме къмъ точка десета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение чл. 138 отъ закона за тютюна.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 58.

Секретарь И. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроект изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 90)

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение на чл. 138 отъ закона за тютюна, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ отива въ съответната комисия.

Пристѣпваме къмъ точка единадесета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за отстъпване отъ държавата на нѣкои общини минерални извори и пр. Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь И. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроект изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 97)

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Коста Николовъ.

Обаждатъ се: Да се приеме на първо четене и да отиде въ комисията.

К. Николовъ (д. сг): И миналата година бѣше внесенъ такъвъ законопроектъ, прие се на първо четене и отиде въ комисията обаче тя никого не покани. Сега това е втори законопроектъ за отстъпване минерални извори на нѣкои общини.

Председателствуващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ на първо четене законопроекта за отстъпване отъ държавата на нѣкои общини находящи се въ землицата имъ минерални извори, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка дванадесета отъ дневния редъ — одобрение предложението за одобрение подписаната на 12 юлий 1927 г. въ Женевѣ конвенция за създаване Международенъ съюзъ за подпомагане.

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретарь И. Марулевъ (д. сг): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ и приложената къмъ него конвенция — вж. прил. Т. I, № 106)

Председателствуващъ А. Христовъ: Моля, които одобряватъ предложението за одобрение подписаната въ Женевѣ на 12 юлий 1927 г. конвенция за създаване Международенъ съюзъ за подпомагане, заедно съ приложената къмъ него конвенция, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 67)

Пристѣпваме къмъ разглеждане на точка 13 отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за допълнение закона за трудовитѣ земеделѣтски стопанства. Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь И. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроект изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 107)

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Марковъ.

Г. Марковъ (з. в): Г. г. народни представители! При разискванията по бюджетопроекта на Министерството на земеделѣието азъ спрѣхъ вашето внимание на единъ печаленъ фактъ, на който искамъ да спра и сега вашето внимание. Той е че на много мѣста бѣха оземлени български граждани, родени въ България, като малоимотни или безимотни. Тѣхното оземляване, обаче, не бѣше оформено, и когато се почна оземляването на бѣжанцитѣ, на тия хора, бойци отъ фронта, бѣха отнети даденитѣ имъ 1-2-3 най-много 10 декара, и тѣ изпаднаха въ едно много мѣчно положение. Отнеха се земитѣ на тия хора, макаръ да имъ бѣха дадени и тѣ ги владѣха 6 години. Отнеха имъ се само затова, защото оземляването имъ съ тѣхъ не бѣше оформено, и се дадохъ на бѣжанцитѣ, които, както знаете, бѣха оземлени съ по 40—50 декара. Азъ не искамъ да ме разберете криво, че съмъ противъ оземляването на бѣжанцитѣ. Но изтъквамъ този фактъ, за да се има предъ видъ, и ако може поне съ този законъ да бѣде поправена една несправедливостъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Герасимъ Ангеловъ.

Г. Ангеловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Искамъ и азъ да изкажа нѣкои мисли, за да се иматъ

предъ видъ отъ комисията. Има хора, оземлени отъ известни общини съ земи, които въ момента на оземляването сѣ били вънъ отъ чертата на града. Вече хората сѣ се настанили, застроили сѣ мѣстата, направили сѣ си и къщи. Сега общинитѣ включватъ даденитѣ земи въ чертата на града и ги оценяватъ не по цената, която тѣзи земи сѣ имали, когато сѣ дадени на хората, а по цена 10—20 пѣти по-висока. Тѣзи хора сега, така оземлени, за да могатъ да изплатятъ мѣстата, ще трѣбва да продаватъ къщитѣ си. Такъвъ случай има въ Шуменъ: 120 души сѣ оземлени отъ общината съ земи, които не сѣ били включени въ чертата на града, но впоследствие общината се е изхитрила и, за да може да вземе повече пари, включила тия мѣста въ чертата на града и заставятъ сега хората да плащатъ земитѣ много по-скѣпно.

Б. Евтимовъ (д. сг): Това не е вѣрно.

Г. Ангеловъ (д. сг): Точно така е, и Вие можете да го провѣрите. — Азъ моля да се коригира това положение и да не се оставятъ хората на произвола, да не се позволява да се обогатяватъ общинитѣ за смѣтка на тия нещастни хора.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за допълнение закона за трудовитѣ земеделѣтски стопанства, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектътъ ще отиде въ съответната комисия.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Моля да се върнемъ къмъ точка 5 отъ дневния редъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: По настояването на г. министъра, връщаме се къмъ точка 5 отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за построяване и обзавеждане на института за народно здраве въ София. Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь И. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроект изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 96)

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за построяване и обзавеждане на института за народно здраве въ София, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ разглеждане точка 14 отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за отстъпване даромъ на Македонското женско благотворително дружество въ София, издържашо сиропиталище „Битоя“, държавната къща въ гр. Месемврия, бивша на емигранта-грѣкъ Димитъръ Ст. Янчевъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь И. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроект изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 108)

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ разглеждане точка 15 отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за търговия съ сурови неманипулирани тютюни.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь И. Марулевъ (д. сг): (Прочита законопроект изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 105)

Председателствуващъ А. Христовъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за търговия съ сурови неманипулирани тютюни, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Точки 16, 17 и 18 отъ дневния редъ ще изоставимъ и ще пристѣпимъ къмъ разглеждане на точка 19 отъ дневния редъ — второ четене на законопроекта за ревизиране договоритѣ за наемъ на фондови земи — зеленчукови градини и пр. (Глъчка)

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Не може да мине — отстъпва министърътъ.

Г. Марковъ (з. в): Нека да мине този законопроектъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Понеже г. министърътъ отстъпва, пристѣпваме къмъ 20-та точка отъ дневния редъ . . .

С. Мошановъ (д. сг): Часът е 8, г. председателю!

Г. Марковъ (з. в): Ние ви правимъ отстъпки. Хайде и вие ни направете. (Глъчка)

Председателстващъ А. Христовъ: Ще опредѣлимъ дневния редъ за утре.

Г. Марковъ (з. в): Нѣколко думи по дневния редъ. Камарата е къмъ края на своитѣ заседания. Азъ моля да поставимъ въ дневния редъ за следното заседание — може да не бѣде първа точка — нашето предложение за амнистия. Нека тази Камара приключи заседанията си като даде и амнистия.

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

С. Мошановъ (д. сг): Предложението за амнистиране на Турлаковъ ли?

Г. Марковъ (з. в): То е частно предложение — мое и на г. Атанасъ Малиновъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Председателството предлага следния дневенъ редъ за утрешното заседание:

1. Трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение закона за митницитѣ.

2. За тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за опитнитѣ и контролни институти.

3. Одобрение предложението за одобряване свидетелството за дългъ на българското правителство, на приложения къмъ него договоръ по Репарационната комисия и пр.

4. Одобрение предложението за одобрение XVII-то постановление на Министерския съветъ отъ 16 февруарий 1931 г., протоколъ № 12.

5. Одобрение предложението за одобрение VIII-то постановление на Министерския съветъ отъ 18 августъ 1930 г., протоколъ № 48.

6. Одобрение предложението за облагане съ вносно мито 5% извадениѣ стоки отъ потъналия италиански паракходъ „Кампидолио“.

7. За одобряване договора сключенъ между министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ и Дойче Луфт-

ханза а. д. за отдаване на експлоатация въздушнитѣ линии Драгоманъ—София—Свиленградъ и пр.

8. Докладъ на бюджетарната комисия по бюджетопрокта за приходитѣ на държавата за 1931/32 фин. година.

9. Второ четене законопроекта за бюджета на държавата за 1931/32 фин. година.

10. Първо четене законопроекта за бюджета на б. д. ж.

11. Първо четене законопроекта за опрощаване таксата „водно право“ на воднитѣ синдикати.

12. Второ четене законопроекта за тълкуване на чл. 289 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство.

13. Второ четене законопроекта за измѣнение нѣкои членове отъ закона за адвокатитѣ.

14. Второ четене законопроекта за създаване институтъ на заклетитѣ счетоводители.

15. Първо четене законопроекта за възнаграждаване съ народни пенсии Тодоръ Влайковъ и Мария Абрашева.

16. Второ четене законопроекта за ревизиране договоритѣ за наемъ на фондови земи — зеленчукови градини и пр.

17. Първо четене законопроекта за допълнение закона за заселване на бѣжанцитѣ и пр.

18. Първо четене законопроекта за отмѣнение на всички начети и постановления, издадени по поводъ писмата на Министерството на търговията и пр. до Министерството на финанситѣ.

19. Първо четене законопроекта за допълнение чл. 171 т. 3 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство и пр.

20. Докладъ на прошектарната комисия по списъцитѣ: III, VII, X, XI, XII, XIII, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI и XXII.

21. Първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за подпомагане пострадалитѣ отъ обществени бедствия.

22. Първо четене законопроекта за амнистия (Предложение отъ Ат. Малиновъ).

23. Първо четене законопроекта за отмѣнение ал. ал. II и III на чл. 78 отъ закона за администрацията и полицията. Които приематъ тоя дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. и 4 м.)

Председателъ: Н. НАЙДЕНОВЪ

Подпредседателъ: А. ХРИСТОВЪ

Секретаръ: Б. ТОЛЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

Стр.

Отпуски, разрешени на народните представители: Василъ Драгановъ, Георги Данковъ, Димитъръ Грънчаровъ, х. Георги х. Петковъ, Стефанъ Вояджиевъ, Трифонъ Ерменковъ, Добри Даскаловъ, Георги Губидѣльниковъ, Момчо Дочевъ, Панайотъ Данчевъ, Димитъръ Ивановъ II, Иванъ Ингилизовъ, Иванъ Куртевъ, д-ръ Борисъ Николовъ, Стойчо Мошановъ, Миланъ Момчиловъ, Василъ Митевъ, д-ръ Тодоръ Кулевъ, Проданъ Поповъ, Александъръ Пиронковъ, Иванъ х. Николовъ, Иванъ Петровъ, Кара Али Мустафовъ, Гето Кръстевъ, Панайотъ Тинчевъ, Калчевъ, Страшимиръ Георгиевъ, Маринъ Шиваровъ, Владимиръ Димитровъ, Драгомиръ Апостоловъ, Тончо Мечкарски, Борисъ Ецовъ, Добри Димитровъ и Петъръ Миновъ 1497

Читане отъ народния представител Христо Калайджиевъ къмъ председателя на Народното събрание — относно осуетено му отъ властта публично събрание въ гр. Сливень. (Съобщение) 1497

жонопоекти:

1. За бюджета на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища. (Съобщение) 1497
2. За допълнение на закона за преотстъпване отъ районния земеделѣлски кооперативенъ синдикатъ „Общъ подеиъ“ въ гр. Провадия върху държавата правото за експлоатация на вѣчни времена каменосолнитѣ обекти, принадлежащи на сѣщия синдикатъ. (Съобщение) 1497
3. За измѣнение и допълнение на закона за митницитѣ. (Второ четене — приемане) 1523
4. За допълнение буква „г“ на чл. 5 отъ закона за пенситѣ за изслужено време. (Първо четене — приемане) 1525
5. За измѣнение и допълнение на закона за данъка върху наследствата. (Първо четене — приемане) 1525
6. За тълкуване на членъ единственъ отъ закона за измѣнение чл. 18 отъ закона за земеделскитѣ опитни и контролни институти. (Второ четене — приемане) 1525
7. За измѣнение и допълнение на закона за издаване нотариални актове за собственост върху общински мѣста, дадени или заети за жилища на бездомници. (Първо четене — приемане) 1525
8. За измѣнение на чл. 138 отъ закона за тютюна. (Първо четене — приемане) 1525
9. За отстъпване отъ държавата на нѣкои общини находящитѣ се въ землищата имъ минерални извори. (Първо четене — приемане) 1526
10. За допълнение закона за трудовитѣ земеделски стопанства. (Първо четене — приемане) 1526
11. За построяване институтъ за народно здраве въ София. (Първо четене — приемане) 1526

12. За отстъпване даромъ на Македонското женско благотворително дружество въ София, издържашо сиропиталище „Битоля“, държавната къща въ гр. Месемврия, бивша на емигранта-грѣкъ Димитъръ Ст. Янчевъ. (Първо четене — приемане) 1526
13. За търговия съ сурови неманипулирани тютюни. (Първо четене — приемане) 1526

Предложения:

1. За облагане съ вносно мито 5% върху добитата при продажбата имъ цена и освобождаване отъ всѣкакви други данѣци, такси и берии стокитѣ, извадени отъ потѣчалния италиански паракходъ „Кампидолио“. (Съобщение) 1497
 2. За одобрение международната въздухоплавателна конвенция отъ 13 октомврий 1919 г., протокола отъ 15 юний 1929 г. за измѣнение на чл. чл. 3, 5, 7, 15, 34, 41 и 42 отъ сѣщата и протокола отъ 11 декемврий 1929 г. за измѣнение на чл. чл. 34 и 40 отъ сѣщата. (Съобщение) 1497
 3. За одобряване на договора, сключенъ въз основа на чл. 12 отъ закона за въздухоплаването между министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ, действащъ отъ името и за смѣтка на българската държава, и „Deutsche Lufthansa, а. д.“, за отдаване на експлоатация въздушнитѣ линии Драгоманъ—София—Пловдивъ—Свиленградъ, като частъ презъ българска територия на линията Берлинъ—Бѣлградъ—София—Цариградъ и частта надъ българска територия отъ въздушната линия София—Солунъ. (Съобщение) 1497
 4. За одобряване подписаната въ Женева на 12 юлий 1927 г. конвенция за създаване Международенъ съюзъ за подпомагане (Едно четене — приемане) 1526
- Бюджетопоекти за разходитѣ презъ 1931/1932 ф. г. на:**
- а. Българската православна църква. (Второ четене — приемане) 1497
 - б. Главна дирекция на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството. (Второ четене — приемане) 1514
 - в. Главна дирекция на трудовата повинность. (Второ четене — приемане) 1517
 - г. Върховната и окръжнитѣ смѣтни палати. (Второ четене — приемане) 1520

Представители народни — случки. Изключване народния представителъ Димитъръ Гичевъ за три заседания поради отправено оскръбление къмъ болшинството. (Прието) 1507

Дневенъ редъ за следващето заседание 1527